

Světlik

svět libereckých knihoven

bách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
jí nazdarbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci vstávali.
to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
ler Fall ist.

18. prosince zemřel spisovatel, dramatik a prezident Václav Havel. V roce 1995 přijal záštitu nad stavbou knihovny spolu s tehdejšími německými prezidentem Romanem Herzogem. Pan Václav Havel také naši novou knihovnu v roce 2000 navštívil. Děkujeme a vzpomínáme...

Milí čtenáři našeho Světlíku, dovoluji mi, abych se v předvánočním čase zmínila o knihách samotných. Knihy tvoří základ knihovny. Dělí se na knihy krásné, odborné, knihy pro děti, knihy pro dospělé, knihy obrazové, výpravné, dobrodružné, detektivky, rodokapsy, komiksy... , jak je všichni známe. Existují ale i termíny jako p-knihy a e-knihy. Cítíte ten rozdíl? P-knihy skutečné, na fyzickém nosiči – tištěné na papíře nebo nahrané na

CD, plastové knihy pro děti, knihy hmatatelné. Jistě, mají nevýhody. Jsou mnohdy těžké, objemné, neskladné, mnozí už nevíme, kam je doma či v knihovnách ukládat.

E-knihy jsou produktem elektronického věku, existují, můžeme je přečíst, koupit, stáhnout do čtečky nebo počítače, ale nahmatat je nebo k nim přivonět, to nelze. Elektronická kniha nás zatím neoslňuje svou krásou jako kniha tištěná, tištěná kniha může být uměleckým dílem, krásným dárkem. E-kniha je praktická, do čtečky jich nahrajete stovky, výhoda pro cestovatele, studenty a technické typy.

Jaký druh knihy si osobně vyberete, to záleží jen na vás. Knihovny by měly nabízet oba druhy knih, tištěné i elektronické. S elektronickými to zatím ještě moc neumíme – ale kdoví, co přinese příští rok? Budeme elektronické knihy půjčovat, jak to dělají knihovny v USA, Německu či Švýcarsku? Nebo si ještě pár let počkáme na technické zařízení a program, který nám to umožní...? A je tu i Autorský zákon a s ním mnohá omezení...

Ať už to dopadne, jak chce, naše knihovna letos vydala hned dvě knihy, knihy klasické. Povídky o lidových zvycích v Euroregionu Nisa si rády přečtou větší děti, které zajímá, jaké tradice se uchovávají v Polsku, Německu a Česku, zmíníme-li masopust, Velikonoce či Vánoce. Tahle knížka, pojmenovaná „Zapomenutá velikonoční vajíčka“, je krásná na pohled, příjemná na dotek, voní. Je o to hezčí, že ji ilustrovaly děti ze všech tří zemí. Knížky jsou vlastně čtyři, každá v jiném jazyce – v němčině, polštině, češtině a lužické srbštině. Kniha vyšla díky spolupráci ve skupině Eurex-Knihovny.

Druhá kniha je dvojjazyčná, má poetický název Jizerské květy. Je to antologie textů německých autorů pocházejících z Jabloncka a Semilska. Texty doposud neznámé, mnohdy psané v německém jabloneckém místním dialektu, se tak představují v českém překladu či přebásnění. Oběma autorům, Otokaru Simmovi a Marku Sekyroví, za to patří velký dík.

Udělejme si před Vánoci čas zajít do knihovny či do knihkupectví, seznámit se s nesčetnými knižními novinkami, nasát vůni knih a jejich krásu... Přejme si, aby stále vycházela díla, která si rádi přečteme, ale i ohmatáme, přivoníme k nim, knihy, které obohatí nejen mysl, ale i oko. Knihy tu stále jsou, jsou to malá umělecká díla. Věřím, že nám nikdy nezevědní.

Přeji vám všem krásné a klidné Vánoce a šťastný nový rok 2012.

Mgr. Blanka Konvalinková, ředitelka

PŘÍSPĚVEK NADACE PRECIOSA VE VÝŠI 50 000 Kč

Díky finančnímu příspěvku Nadace Preciosa v Jablonci nad Nisou mají uživatelé liberecké Krajské vědecké knihovny možnost i v roce 2012 využívat elektronickou databázi **ART FULLTEXT (umění, architektura, design, sklo)**. Prohlížet ji může kdokoliv, kdo má naši průkazku – i z pohodlí domova, ze svého počítače. Přístup je možný přes www.kvkl.cz, Konto čtenáře, Zdroje. Děkujeme Nadaci Preciosa za laskavou přízeň a spolupráci!

Obsah

SVĚT libereckých knihoven.....	2
<i>Z knihovny.....</i>	<i>2</i>
<i>ABC Tajemné oddělení K.....</i>	<i>2</i>
<i>Knihovnické akce</i>	<i>5</i>
<i>S baterkou do knihovny</i>	<i>5</i>
<i>Návštěva švýcarských knihoven</i>	<i>6</i>
<i>Mezinárodní vědecká konference</i>	<i>9</i>
<i>Fotbalový turnaj.....</i>	<i>10</i>
<i>Sbírka Waldes.....</i>	<i>11</i>
<i>4. večírek německy psané literatury v Liberci.....</i>	<i>13</i>
<i>Starověký Egypt mezi Alexandrem Velikým a Kleopatrou... 14</i>	
<i>„Odnese-li si dítě málo slov z dětství,</i>	
<i>bude jich znát málo po celý život.“</i>	<i>14</i>
<i>Tvoří knihovníci.....</i>	<i>15</i>
<i>F. Párysová: Na dušičkové téma.....</i>	<i>15</i>
<i>Z regionu</i>	<i>20</i>
<i>Knihovny regionu</i>	<i>20</i>
<i>Knihovna Libereckého kraje 2011</i>	<i>26</i>
SVĚT veletrhů a soutěží	28
<i>X. ročník literární soutěže ŘEKNI MI, CO ČTEŠ... ..</i>	<i>28</i>
SVĚT nových knih	29
<i>Zapomenutá velikonoční vajíčka.....</i>	<i>29</i>
<i>Jizerské květy/Iserblumen.....</i>	<i>30</i>
<i>S. Kubín: Prostřeno po keřích pavučin.....</i>	<i>30</i>
SVĚT souvislostí	32
<i>Dialekt a německá literatura z Českolipska do r. 1945 VIII.....</i>	<i>32</i>
SVĚT libereckých autorů.....	35
<i>J. Janáček: Kašpárkoviny – Uloupený rubín.....</i>	<i>35</i>
<i>E. Wiener: Egonovy pohledy a pohlednice 3.....</i>	<i>38</i>
SVĚT mladé literatury.....	41
<i>Jiří Feryna.....</i>	<i>41</i>
SVĚT kritického myšlení.....	43
<i>M. Sekyra: A. Fischerová: Posel</i>	<i>43</i>
<i>L. Muška: Tři tváře Marka Sekyry.....</i>	<i>44</i>
<i>P. Koukal: Páter Franz Sitte – milovník Českého středobohů.....</i>	<i>45</i>
<i>O. Hejnic: Filmový fanda, muzikál o Jablonci.....</i>	<i>47</i>

Redakční rada:

Jiří Janáček, Vladimír Piša, Marek Sekyra **[KAL]**
Blanka Konvalinková, Jaroslava Starcová, Libor Schiffner **[KVK]**

Tento projekt se koná za finanční podpory MK ČR a Statutárního města Liberec.
Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci **[KVK]** spolu s Kruhem autorů Liberecka **[KAL]** jako účelový tisk.
Tisk Geoprint Liberec, www.geoprint.cz

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751

Z knihovny

ABC Tajemné oddělení K

Potřebujete ke zkoušce knihu či skriptum? Nebo jste slyšeli o skvělém titulu beletrie? Nebo si chcete poslechnout svou oblíbenou symfonii? Hledáte doporučený článek, který vyšel v regionálním tisku? Nebo hledáte jiný, který se ukrývá ve starším ročníku jakéhosi časopisu? A nebo se chcete důsledně připravit na letní putování a sháníte mapu? A tak bychom mohli pokračovat. Jistě si můžete říci, že většinu z toho najdete ve volném výběru. Ano, máte určitě pravdu, jenže ... vy přijdete na inkriminované místo a ono to tam není, prohledáte polici od shora dolů a pořád nic. Co teď? Jak se dostat k dokumentu, který byste tak rádi probádali?

Od něj vás dělí katalog, který vám „řekne“, zda to, co hledáte, vůbec v knihovně máme, a pokud ano, tak kde. Dnes už se hledá jen v elektronickém katalogu. V poměrně nedávné době a dlouhá léta před tím se hledalo v listkových katalozích – množství šuplíků nacpaných lístky, řazených podle mnoha kritérií a všechny vedly ke knihám ve skladu. V elektronickém katalogu můžete hledat z tepla domova a navíc nejste omezeni jen na naši knihovnu. Pátrat můžete po katalozích knihoven po celém světě – to listkové katalogy neuměly.

Možná, že vám někdy vrtalo hlavou, jak se to tam všechno dostalo, to přece není samo sebou, někdo za tím musí být, nějaký člověk. Ten člověk,

který vytváří most mezi vámi a vámi hledanou knihou či jiným dokumentem, se nazývá katalogizátor a oddělení, kde jsou tito lidé soustředěni na jedno místo, se říká katalogizace. Tihle katalogizátoři rozeberou každý doku-

ment, který v knihovně máme, doslova do šroubku, tedy spíše do písmene. Jedni je rozebírají po formální stránce, těm se říká jmenní katalogizátoři, krátce „jmenáči“, druzí pitvají obsah dokumentu, a těm se říká věcní katalogizátoři, krátce „věcnáči“. Nebýt těchto lidí, nastal by v knihovně chaos a knihy, které pořídilo do knihovny jiné oddělení tzv. akvizice, by nebyly k nalezení. Katalogizace je vlastně taková třídírna

všeho, co knihovna získá, škatulkuje, rovná a připravuje na cestu ke čtenáři.

Dále se budeme věnovat knize, nejrozšířenějšímu dokumentu vůbec. Ale vězte, že podobné věci se dějí i s časopisy, novinami, články, mapami, hudebninami, audiovizuálními nosiči atd. atp. Proč? Zkrátka proto, aby se v tom množství jeden vyznal a našel, co hledá.

Nuže kniha připutuje z oddělení akvizice – jsou v ní razítka, signatura, přírůstkové číslo, čárový kód a zabezpečení. Jako první ji dostanou do rukou jmeňáci. Ti zaznamenají do kolonek, kdo má knihu na svědomí, jak se jmenuje, kdo vytvořil ty krásné ilustrace, kdo ji přeložil např. z japonštiny do češtiny, který nakladatel knihu vydal, kde sídlí a kdy kniha vyšla, kolik má kniha stran a kolik z toho je stran fotografií, kolikáté je to vydání a může být i rozšířené nebo opravené a jestli kniha vyšla v nějaké edici a jak se ta edice jmenuje a kolikátý svazek té edice to je a jestli je ta kniha monografie anebo díl nějakého rozsáhlejšího souboru atd. Jmeňáci prostě zobrazují knihu ze všech stran, aby přesně zachytili ty nejdůležitější údaje, aby se dala rozlišit od podobné. Postupují při tom podle mezinárodních pravidel pro jmennou katalogizaci.

Pokud znáte autora nebo alespoň kousek názvu a některý z dalších údajů, které jmeňák zaznamenal, máte vyhráno a cesta k hledané knize není tak dlouhá, pokud není někým jiným půjčená. Jiná situace nastává, když si na autora a název nemůžete vzpomenout, jen víte, o čem to je, nebo hledáte prostě jen knihu o něčem, co vás zajímá, a kdo to napsal nebo jak se to

jmenuje pro vás není důležité. V tom vám pomohou tzv. předmětová hesla a znaky MDT (Mezinárodní desetinné třídění).

Oboje mají na svědomí věčňáci, kteří již před vámi knihu probádali a zjistili, co je jejím obsahem. Pravda, někdy je to velice jednoduché – takové skriptum s názvem Česká literatura ve středověku má obsah jasně daný již v názvu. Jsou však tituly, jejichž obsah z názvu nevyčtete, a tak nezbyvá, než se pustit do čtení. Mnohdy postačí projít text na obálce knihy, předmluvu či úvod, obsah, kterým autor rozdělil text do kapitol, také mnohé napoví. Jenže někdy je to tak nejasné a obraz obsahu je stále zahalený, že je potřeba zalistovat a přecházet úryvky samotného textu. Poté, co věčňák může zvolat ono vytoužené „heuréka“, nastává další krok jeho práce. Už ví, o čem kniha je, ale teď musí to „něco“ zhustit do několika slov, která obsah knihy jasně vyjádří. Opatří ji tedy předmětovými hesly, a to nejen těmi, která se konkrétně vztahují k dané knize, ale i poněkud obecnějšími. To z toho důvodu, že někdo hledá to konkrétní a jiný zase to obecnější. Např. kniha o bitvě u Slavkova bude popsána heslem „Slavkov u Brna, bitva, 1805“, ale také „napoleonské války, 1800–1815“ – někoho zajímá pouze bitva u Slavkova, jiný se zajímá o napoleonské války. Pokud by obecné heslo chybělo, musel by ten druhý lovit v paměti, které bitvy se odehrály, aby se ke všem těm knihám dostal. To je jen jeden příklad za mnohé možnosti, které mohou nastat. Předmětová hesla jsou takový soubor dohodnutých výrazů, říká se tomu selekční jazyk, tedy

jazyk, který dokumenty pěkně roztřídí. Knihu teď máme popsanou podle všech jejích fyzických údajů, známe její obsah, a i ten máme popsán. Teď zbývá poslední krok – zařadit knihu do volného výběru.

Místo očekávaného slova se na vás z polic zubí čísla a celé se to jeví strašlivě nesrozumitelné. To jen do okamžiku, kdy odhalíte, že ta odpudivě vyhlížející čísla jsou také určitým jazykem, a to mnohem přesnějším než ten, kterým se dorozumíváme. Takové nemoci může někdo hledat jako choroby a jiný jako onemocnění – tři různá slova, která vyjadřují totéž. Chceme-li se vyjádřit znakem MDT, stačí nám na to 616. Jazyk desetinných čísel existuje více jak 100 let. Má sice své mouchy, ale pořád je přesnější než je přirozený

jazyk, který navíc degeneruje. Všechno, co existuje, je v MDT zachyceno v přesně dané hierarchii. Jakmile do ní proniknete, okamžitě vám čísla přestanou vadit a zjistíte, že jsou naopak při pátrání velice nápomocná. Je podle nich nejen roztříděn volný výběr, ale můžete je použít i pro hledání v elektronickém katalogu. MDT vám poskytne zase trochu jiný úhel pohledu. Když se vrátíme k bitvě u Slavkova, naleznete v záznamu znak 94(4), což jsou dějiny Evropy, a znak 355/359, což mimojiné vyjadřuje dějiny válek a dějiny bitev, ve volném výběru se pak upřednostní znak pro dějiny, takže svou knihu budete hledat pod 94(4). Pokud by se dokument spíše zabýval vojenskou stránkou věci, pak bude kniha stát v oddíle 355/359. Pokud by kniha pojednávala o životě nějakého potentáta z období napoleonských válek, budete ji hledat v životopisech pod 929. U některých knih bylo potřeba stanovit jasné pravidlo, kde musí stát, protože knihy nemůžeme roztrhat a část postavit na jedno místo a zbytek zase na jiné. Také věcnáci se drží určitých pravidel. Tím vůbec nejdůležitějším je to, že musí sám sebe považovat za čtenáře, který bude knihu hledat. Proto musí velmi pečlivě zjišťovat v katalogu knihy stejného či podobného obsahu, aby se ve volném výběru dostaly k sobě. To všechno se jeví velice jednoduše, ale praxe je přece jen složitější a občas zapracuje lidský faktor, takže ne vždy se podaří knihu správně zařadit. Pokud se na to přijde, dojde k opravě. Práce s fondem je tedy nikdy nekončící příběh, a to je na katalogizování to půvabné. Je to badání, pátrání, neustálé objevování, práce s češtinou

i s jazykem čísel. Pro někoho rozkoš, pro jiného čiré šílenství.

Jsmo u konce. Víme (téměř) vše. Zbývá jen pustit se chutě do vyhledávání v katalogu. Kniha z katalogizace ještě putuje do balírny a odtamtud už na polici ve volném výběru a netrpělivě čeká, až ji naleznete.

P. S.: Neřekli jsme si spoustu dalších věcí, které katalogizátoři musejí udělat. Také jsme vůbec nezmnili historii katalogizování a mnoho dalších zajímavostí k téhle pro někoho prapodivné činnosti. Tak snad někdy přístě...

Kateřina Trojanová

Knihovnické akce

S baterkou do knihovny

Ve čtvrtek 6. října se v Krajské vědecké knihovně uskutečnila již druhá S baterkou do knihovny, akce probíhající v rámci celostátního Týdne knihoven. Tentokrát byli pozváni dětsí čtenáři, pro které bylo připraveno putování potemnělou knihovnou doprovázené

scénkami z řady pohádek. Průvodci se jim tentokrát stali čert, snažící se schovat, a vdavekchtivá Káča, která po něm celou cestu usilovně pátrala.

Na různých místech knihovny pak téměř třicet přihlášených dětí mohlo spatřit např. Popelku, jak na příkaz macechy přebírá hrách a čočku. Vlk před jejich zraky cíhal v babiččině

posteli na Karkulku a princ probouzel polibkem Šípkovou Růženkou. Na lístkovém katalogu si spokojeně hověl vodník, na jeho hrozby utopením se mu však dostalo odpovědi, že děti umí plavat. Velké nadšení vzbudila perníková chaloupka. Ježibaba pak perníčky na střeše marně bránila nejen před Jeníčkem a Mařenkou, ale také před útokem dětských návštěvníků. Potrestat je chtěl Otesánek, jeho snaha děti sníst však byla také marná. Ve skladech děti strašily jezinky, tančící mezi regály svůj divý tanec.

Noční procházka byla zakončena pohádkovou soutěží o ceny, jen několik dětských návštěvníků ale správně našlo v popletené pohádce Jiřího Žáčka všechny ukryté pohádky. Přesto nikdo neodešel s prázdnou a každý z účastníků dostal také perníček z ježibabiny chaloupky.

Marek Sekyra

Návštěva švýcarských knihoven

Poslední zářijový týden jsme se v rámci projektu Výměna zkušeností v oblasti veřejné správy, služeb obča-

nům a rozvoje venkova mezi kantonem St. Gallen a Libereckým krajem zúčastnili týdenního studijního pobytu ve švýcarském St. Gallenu. Tento projekt z grantu Fondu Partnerství v rámci Programu švýcarsko-české spolupráce Centra pro zahraniční pomoc Ministerstva financí ČR je výměnný, to znamená, že v únoru příštího roku navštíví libereckou knihovnu švýcarští kolegové. Program, který pro nás připravili, byl velmi zajímavý. První dva dny pobytu se nesly ve znamení teorie. Ve velkém sále knihovny Vadiany jsme se seznámili s problematikou švýcarského knihovnictví,

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

vzdělávání v tomto oboru, s rozvojem moderních technologií, s možností digitalizace a zpřístupňování elektronických dokumentů, knih a časopisů. Podrobně nám představili projekt nové knihovny v St. Gallenu s možností sloučení dvou knihoven do jedné, která by se přestěhovala do zrekonstruované budovy bývalého poštovního úřadu. Zajímavé byly přednášky o St. Gallenské síti knihoven, o možnostech jejich spolupráce, také o vzdělávání budoucích i současných pracovníků knihoven. Samozřejmě nezůstalo jen u teorie, další dny pro nás byly připraveny prohlídky několika knihoven přímo v St. Gallenu. Kromě mateřské knihovny Vadiany jsme navštívili Freihandbibliothek – veřejnou

městskou knihovnu, dále Textilbibliothek a Universitätsbibliothek. Návštěva všech těchto knihoven pro nás byla velmi zajímavá. Mohli jsme porovnat přístupy ke čtenářům v různých typech knihoven, možnosti v získávání dokumentů, v nabídce a využití moderních technologií, elektronických dokumentů, databází. Freihandbibliothek spolu s kantonální knihovnou Vadianou představují stejný typ knihovny, jako je Krajská vědecká knihovna v Liberci. Textilbibliothek v St. Gallenu je knihovnou privátní, ovšem s možností přístupu i veřejnosti. V jejích fondech je ucelená sbírka předloh využívaných v krajkářství. Fondy knihovny obsahují publikace především z oblasti textilní, doplněné dokumenty z oborů příbuzných např. umění, design. K dispozici jsou také módní časopisy. Během naší návštěvy jsme si mohli prohlédnout skutečně krásnou výstavu krajek všeho druhu a krajkových oděvů. Ruční

práce na některých modelech šatů byla skutečně nádherná. Universitätsbibliothek St. Gallen je moderní univerzitní knihovna, která slouží přibližně 6000 studentů ekonomických a právních oborů. Moderní prosklená budova je zaplněna všemi typy médií, pro své uživatele nabízí 460 tisíc knih, 70 tisíc e-knih, 1400 titulů tištěných časopisu a 16 tisíc titulů e-časopisů a další média (DVD, CD, CD-ROM). Studentům je k dispozici 370 studijních míst,

během zkouškového období je knihovna schopna nabídnout ještě dalších 80 míst. V době naší návštěvy byla knihovna skutečně zaplněna pilně studujícími studenty. Třetí den naší návštěvy jsme se vypravili vlakem do hlavního města Švýcarska Bernu. Návštěva švýcarské národní knihovny byla velmi příjemná. Budova z třicátých let minulého století v sobě skrývá moderní knihovnu. Prošli jsme si jak část určenou veřejnosti, tak i zázemí zaměstnanců knihovny, digitalizační oddělení i sklady. Počasí nám přálo, takže jsme si mohli prohlédnout (během přesunu do další knihovny) i Bern. Další zastávkou byla Kornhausbibliothek Bern, což je veřejná městská knihovna. Knihovna je v historické budově bývalé sýpky. Je moderně vybavená, přístupná všem obyvatelům Bernu a okolí. Uživatelé knihovny mohou využívat samoobslužné zařízení jak pro výpůjčky, tak i pro návrat dokumentů. Poslední zastávkou v Bernu byla návštěva centra Švýcarské knihovnické služby. Tato firma pro své zákazníky knihovny nejen nakupuje knihy, ale také jim zajišťuje další servis. Knihy dodává zabalené, označené podle přání konkrétní knihovny, vybavené čárovým kódem. Knihy je tedy možné po

dodání do knihovny jen zařadit do příslušného regálu a čtenáři si je mohou vypůjčit. Firma se nezabývá jen dodáváním knih, nabízí také nábytek pro knihovny a další materiály používané v knihovnách. Všem se nám velice líbil balicí stroj, který si každou knihu přeměří a uřízne fólii přímo pro konkrétní knihu, obsluha pak jen zasune knihu tak, aby na ni mohla být přilepena fólie, a stroj již práci dokončí sám. Během jednoho dne zabalí přibližně 1500 knih. Ve čtvrtek se naše skupinka rozdělila. Paní ředitelka Blanka Konvalinková a její zástupkyně Dana Petrydesová se zúčastnily celodenního semináře švýcarských knihovníků. Já a kolega Marek Sekyra jsme jako praktikanti nastoupili do kantonální knihovny Vadiany. Postupně jsme

během čtvrtka a pátku prošli všechna oddělení knihovny a důkladně se seznámili s prací v jednotlivých odděleních. Některé činnosti jsme si vyzkoušeli i prakticky. Např. výpůjčku čtenářům, registraci uživatele, evidenci a označení došlých čísel časopisů, jejich zařazení

v čítárně a ve skladu, vyhledání požadovaných knih a zařazení vrácených ve skladu. Všichni zaměstnanci knihovny byli velice milí a vstřícní, kolegové, kteří mají na starosti staré a vzácné tisky knihovny, nám umožnili vyčerpávající důkladnou prohlídku jejich sbírek, do kterých patří například 50 tisíc negativů na skleněných deskách, 16 tisíc autogramů, mezi nimi i podpis TGM, 9 tisíc ilustrací z knih, dále grafiky, plakáty a samozřejmě knihy. Poslední den našeho pobytu jsme ještě navštívili několik knihoven na lokální úrovni: městskou knihovnu ve Willu, kantonnální knihovnu Thurgau a Eisenbibliothek Paradies. Výměna zkušeností se švýcarskými kolegy byla velice příjemná a přínosná. Po týdnu stráveném v St. Gallenu musím říci, že jsem velice ráda, že jsme schopni nabídnout našim uživatelům služby na srovnatelné úrovni.

Marcela Freimuthová

Mezinárodní vědecká konference „Prag – Provinz. Zum Spannungsverhältnis zwischen Prager deutscher Literatur und der deutschen Literatur Böhmens, Mährens und Sudetenschlesiens“

10. až 12. listopadu se stala Krajská vědecká knihovna místem, kde se konala mezinárodní konference germanistů,

kterou pořádal Spolek Adalberta Stiftera v Mnichově spolu s Technickou univerzitou v Liberci a KVK.

Konference významných literárních vědců z Česka, Německa, Rakouska, Francie i Španělska si kladla za cíl objasnit pohled na německou literaturu vznikající v Praze a v pohraničních oblastech a porovnat, zda je skutečně „regionální“ literatura provinční či méně hodnotná než ta pražská. Diskutovalo se zejména o Franzi Kafkovi, německých regionálních časopisech, básníkovi Hugo Salusovi či Johannesu Urzidilovi. Zajímavý příspěvek přednesla paní Carme Bescansa Leirós, vyučující germanistiku na univerzitě v Santiagu de Compostella, o regionálních autorech

Alice Rühle-Gerstel a Wilhelmu Pleyerovi.

Knihovna obohatila program konference prezentací tehdy ještě nevydané knihy Jizerské květy a čtením ukázek v německém dialektu v podání Ervína Šolce.

Blanka Konvalinková

Fotbalový turnaj

Druhou listopadovou sobotu se na Základní škole v Barvířské ulici konal druhý ročník fotbalového turnaje. Čest ho pořádat měl úřadující šampion ZOO Liberec. Knihovna vyrazila do boje s cílem vylepšit loňskou třetí pozici, nebo alespoň neskončit hůře. Záhy se ukázalo, že naše druhé předsevzetí

určitě splníme, protože účast z předchozího ročníku v podobě šesti mančaftů se smrškla pro letošní rok na tři. Sedm statečných knihovníků se rozhodlo stejně jako v loňském roce doplnit soupisku o jednu posilu z řad dětí zaměstnanců, Jarmil ze Slavoje Houslice byl pro letošní klání nahrazen Tomášem Kuřem, který se posléze stal nejlepším střelcem turnaje.

V utkáních hraných 2 x 20 minut se navzájem dvakrát střetly týmy Zoologické zahrady, Liberecké občanské společnosti a Krajské vědecké knihovny. Zápas byly často dramatické a plné ukázek vytríbené kopací techniky hráčů všech týmů. Za tým knihovníků zatápěli obráncům soupeře nejčastěji útočníci Tomáš Kuře a David Vánský, ve středové záloze hrálo prim společně s Valikou Šteklovou manželské duo

Alena a Marek Sekyřovi. Mužská část ze zmíněné dvojice udivovala neskutečnou vytrvalostí, z kuloárů prosakovaly informace, zda náhodou nemá dotýčný hráč dvoje plíce. Obranu zkušeně dirigoval kapitán týmu Ladě Hampl a Vašek Kříček. Když už nějaká střela pronikla, mohli jsme se spolehnout na jistotu v brance v podobě Ondry Slavíka. Již z výše uvedených slov je jasné, že proti takovému týmu neměli soupeři prázdnou šanci, a tak se není co divit, že po třech vítězstvích a jedné remíze se vítězem turnaje stala Krajská vědecká knihovna v Liberci, druhou pozici obsadila Liberecká občanská společnost a loňský obhájce ZOO Liberec skončil na posledním, ale pěkném třetím místě. Nelze nezmínit ani vydatnou podporu knihovnímu týmu z řad fanoušků, škoda, že pár jich přišlo až po skončení turnaje, to nic ale nezměnilo na faktu, že s týmem mohli výhru v turnaji pořádně oslavit!

David Vánský

Sbírka Waldes

Součástí sbírkového fondu jabloneckého Muzea skla a bižuterie je již téměř třicet let sbírkový unikát světového měřítka – Sbírka Waldes.

Sbírka Waldes je zcela ojedinělý soubor, zahrnující celou škálu tzv. spínadel – knoflíků, spon a přezek, historických šperků, ozdob, historických oděvů a oděvních doplňků. Soubor je rozdělen na dvě samostatné kolekce nazvané Sbírka Waldes – Knoflík a Sbírka Waldes – Spínadla a oděv-

ní doplňky. Předměty jsou zpracovány řadou technik a vyrobeny jsou z rozličných materiálů. Časově tyto exponáty dokumentují období od 9. století př. n. l. po 30. léta 20. století, geograficky soubor mapují oblasti Evropy, Asie, Ameriky a severní Afriky. V roce 1999 byla sbírka prohlášena za kulturní památku.

Mezi významné celky obsažené ve sbírce Waldes patří soubor pluviálových spon, soubor ocelového šperku, japonské nosné knoflíky Necuke, knoflíky zdobené miniaturami nebo etnograficky zaměřené soubory na oblasti Balkánského poloostrova, jižního Německa a jihovýchodní Asie.

Sbírka Waldes tvořila významnou část sbírkového fondu Waldesova muzea knoflíků založeného v Praze – Vršovcích roku 1916 továrníkem Jindřichem Waldesem, vynálezcem

stiskacího knoflíku – patentky. Muzeum se nacházelo v budově bývalého obchodního paláce firmy Waldes a spol.

foto Aleš Kosina, MSB

Muzeum bylo založeno jako vědecká instituce, která měla za úkol zkoumat a prezentovat spínadla jako předměty, dokumentující lidský pokrok. Pro širokou veřejnost byla 25. září 1918 zpřístupněna v pěti sálech unikátní expozice spínadel zachycující jejich vývoj od pravěkého období po počátek 20. století, a to včetně sálu zaměřeného na prezentaci obrazů, zachycujících spínadla jako nedílnou součást lidského oděvu. Dále bylo možné využívat odbornou knihovnu a archiv, kde byly soustřeďovány různé materiály včetně rozsáhlé obrazové dokumentace a technologií. V neposlední řadě

muzeum vykonávalo i publikační činnost, připravovalo vydání odborné knihy o spínadlech a mezi lety 1916–1919 vycházel časopis „Zprávy Waldesova muzea knoflíků“.

Provoz muzea byl ukončen roku 1939. V roce 1946 bylo muzeum zrušeno. Sbírkový fond byl převeden do správy Umělecko-průmyslového muzea v Praze a později došlo k jeho rozdělení. Exponáty, které jsou dnes součástí Sbírky Waldes, byly převezeny na zámek Jemniště, kde měla být realizována expozice vývoje módy. Tak se nestalo, a proto byl v roce 1967 soubor převezen zpět do Vršovic do podnikového archivu n. p. KOOH-I-NOOR.

V roce 1973 byla sbírka zapůjčena a roku 1977 trvale převedena do sbírkového fondu Muzea skla a bižuterie. Vybrané exponáty byly zařazeny do stálé expozice muzea a prezentovány i na dvou výstavách, a to „Necuke – drobná japonská plastika“ (1973) a „Knoflík od rokoka do secese“ (1976).

V současné době je sbírce věnován samostatný prezentační prostor v Galerii Belveder. Zdejší stálá expozice s názvem „Věčná touha po kráse – Šperk tří tisíciletí“ představuje kolekci vybranou na téma „Zdobení člověka od pravěku po současnost“, která prezentuje šperkařsky zhotovená spínadla a různé oděvní doplňky, jež v sobě propojují praktickou funkčnost a vysokou estetičnost. Jednotlivé exponáty jsou prezentovány v souvislosti s vývojem uměleckých směrů v Evropě od 7. století p. n. l. po počátek 20. století.

V expozici je možné si prohlédnout šperky a doplňky ze starověkého Říma, mezi nimi i unikátní bronzový pás

zdobený středomořskými cikádami, který pochází ze 4. st. př. n. l. a patřil válečníkovi z římského kmene Samnitů. Dobu rozkvětu Francké říše nám připomenou šperkařsky provedená spínadla z období vlády Merovejských králů z 5.–7. st. n. l. Církevní šperk zastupuje několik pluvíaloých spon, které původně zdobily kněžská roucha. Největší z nich – barokní – je široká 36 centimetrů a je vytvořena ze zlaté a stříbrné mědi a skleněných kamenů. Netradičním exponátem je například soubor empírových knoflíků zdobených realisticky malovanými motýly nebo pánské jelenicové šle, které jsou zdobené květinovou ruční výšivkou ze 40 tisíc drobných skleněných perliček. Textilní doplňky zastupuje dámský hedvábný pás pošíť dodnes používanými flitry. V expozici nechybí ani luxusní šperky z období historismu a doby secese s barevnými smalty, perlami a drahými kameny nebo jejich dokonalými imitacemi. Sbírka Waldes Vás přesvědčí, že spínadlo nemusí být jen spínací špendlík.

4. večírek německy psané literatury v Liberci

V 19. říjnový podvečer 2011 se sešli v malém sále v knihovně příznivci německy psané literatury, a to v rámci kampaně rakouských knihoven „Österreich liest. Treffpunkt Bibliothek“, která probíhá v Rakousku od roku 2006. V Liberci jsme ji rozšířili na veškerou německy psanou literaturu a čteme „Gemeinsam mit Deutschland“ tedy „společně s Německem“. Tento večírek literatury proběhl již po čtvrté, tradici založily tehdejší knihovnice Rakouské knihovny Věra Severová společně s lektorkou Rakouské knihovny Dagmar Weginger. Publikum tvoří již tradičně studenti němčiny z Pedagogické fakulty Technické univerzity v Liberci, učitelé a profesori němčiny z libereckých gymnázií a jazykových škol a další fandové německy psané literatury.

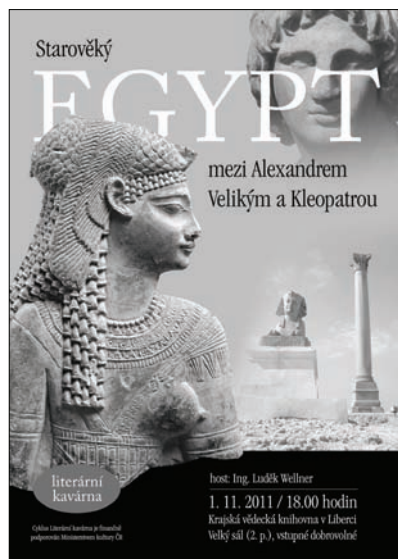
Večer mívá vždy podobný průběh: čtou se úryvky v němčině nebo i v češtině dle vlastního výběru předčítajících. Ukázky nejsou dlouhé, a bývají vybrány tak, aby charakterizovaly příslušnou knihu, aby i ty z nás, kteří ji neznáme, zlákala k přečtení. Zpravidla se podaří předem zhotovit kopie všech předčítaných textů, to pro ty, kterým lépe vyhovuje sledovat text i očima. Přestávka je pak chvilka k občerstvení, pozdravení známých a seznámení se s nově přicházejícími.

Během těchto večírků jsme mohli slyšet úryvky z děl Brigity Hamannové, Georga Marcuse, Stefana Zweiga, Daniela Glattauera, Patricka Süßkinda, Ottfrieda Preußlera, Roberta Schnedera nebo třeba Reinholda Messnera a letos i židovského spisovatele Eprahima Kishona. Někteří účastníci jsou rodilí mluvčí, tak lze slyšet i krásnou

němčinu. Některé výkony zas připomínají scénické čtení, téměř jako na divadle. Každý si zde může přijít na své. Objevují se humorné příběhy, poezie nebo i detektivky a pověsti.

Určitě se sejdem zase za rok, tak si přijďte i vy poslechnout!

Přednáška Starověký Egypt mezi Alexandrem Velikým a Kleopatrou

Přednáška byla věnována jedné z významných epoch dějin starověkého Egypta, panování dynastie Ptolemaiovců, čili době helénistické v širším kontextu Východního Středomoří. V přibližně 90 minutovém bloku byly nastíněny události po smrti Alexandra Velikého, vzestup ptolemaiovské-

ho Egypta ke slávě a moci, proměna vyhasínajícího Egypta v novou světovou velmoc, boje ptolemaiovských faraónů s ostatními dědici Alexandrovy říše, počínající úpadek, vnitřní rozpad a oslabení říše, pozvolné podléhání vlivu rozpínajícího se Říma, až po poslední dramatický boj královny Kleopatry Veliké o světovládu za asistence slavných římských vojevůdců. Přednáška byla doplněna promítáním dochovaných portrétů jednotlivých vládců, schémata jejich rodokmenů, mapkami, plány významných bitev, fotografiemi dochovaných staveb, budovaných ptolemaiovskými faraóny, a dalšími dobovými zajímavostmi, i z oblasti kultury, vojenství nebo společenského života helénistické epochy.

Na závěr byly promítnuty fotografie z vykopávek na lokalitě českého egyptologického ústavu v Abúsíru, fotografie dalších významných staroegyptských pamětihodností v oblasti pyramidových polí blízko Káhiry, z Luxoru a dalších míst. Závěr byl krátce věnován literární tvorbě autora, prezentací jeho knih a čtenou ukázkou z posledního staroegyptského románu. Pro znalce a zvědavce byl otevřen neomezený prostor na dotazy k tématu.

Ing. Luděk Wellner

„Odnese-li si dítě málo slov z dětství, bude jich znát málo po celý život.“

Tato věta, jejímž autorem je Karel Čapek, se stala nosnou myšlenkou

nového projektu s názvem Děti milují slova, který Krajská vědecká knihovna v Liberci připravila ve spolupráci s Katedrou českého jazyka a literatury, Přírodovědně-humanitní a pedagogickou fakultou Technické univerzity v Liberci. Realizaci umožnilo Statutární město Liberec, které na projekt finančně přispělo z Kulturního fondu.

Rozmanité pořady – besedy s autory knih pro děti a mládež, literární dílny, soutěže, třeba i ve Scrabble, slovní fotbal nebo hry s rýmy či s jednoduchými palindromy – jsou určeny pro pobočky knihovny (Vesec, Kunratická a Ruprechtická) a vybrané třídy základních škol (Česká, Aloisina výšina a Náměstí Míru).

Dílniční programy projektu bychom chtěli rozvíjet slovní zásobu u dětí ve věku 11 až 12 let. Hledat způso-

by a cesty, jak zlepšit jejich čtenářské návyky, v případě nečtenářů je vytvořit. Upozornit na krásu a rozmanitost mateřštiny prostřednictvím her, rozšířit používanou slovní zásobu, rozvíjet tvořivost dětí. Nabídnout jim nejrůznější slovní hádanky, hry, křížovky a rébusy, podněcující dětskou jazykovou vynalézavost.

Projektem chceme poukázat na to, že se nespokojujeme pouze s dosavadními způsoby práce se čtenářem, ale hledáme nové aktivity, pro děti přitažlivé, které jim pomohou najít cestu ke čtení i do knihovny.

Táňa Kuželková

KVK Liberec

Mgr. Jarmila Sulovská

Technická univerzita v Liberci

(katedra českého jazyka a literatury)

Tvoří knihovníci

Na dušičkové téma

Bydlím v Ruprechticích, přímo proti hřbitovu, tudíž mám tak možnost sledovat jeho proměny v průběhu celého roku. Nejkrásnější mi připadá v období mezi Dušičkami a Vánocemi. Šedí náhrobků se rozjasní pod barevnou záplavou květin a věnců a po setmění se po celé ploše hřbitova mihotají stovky světýlek. Obzvláště mě vábí staré, dávno opuštěné hrobky s německými nápisy. Při pohledu na rozbité desky pod spadáným listím, dýchající tajuplnou atmosférou Schikanedero-

vých obrazů, mě napadá: jak to vlastně v Liberci bylo se hřbitovy? Chcete-li, vydejte se se mnou na dušičkově laděný výlet do historie.

Naše putování začíná ve 14. století. Liberec tehdy býval málo významnou osadou na obchodní cestě. Na místě dnešního chrámu Svatého Antonína stával jen prostý dřevěný kostelík, kolem něhož se rozkládal hřbitov. Až do konce 17. století jediný. Dostačoval jak pro městečko samotné (s necelými 400 usedlostmi), tak i pro okolní vesnice. Dnes není v oné lokalitě po hřbitově ani památky. Mnozí obyvatelé

se o existenci hřbitova dozvěděli, až když v 90. letech proběhl archeologický výzkum, při němž bylo objeveno množství hrobů vybavených sakrálními předměty. Na sklonku 18. století se kolem Sv. Antonína pohřbívat přestalo a hřbitov byl zrušen.

V té době už ale nebyl jediným hřbitovem v městěčku. V srpnu 1680 zasáhla Liberec morová epidemie, kosící své oběti po stovkách. Kapacita stávajícího hřbitova rázem přestala stačit. Na popud starosty Hanse Hoffmana byl v polích za západní hranicí města zbudován morový hřbitov. Záhy byl rozšířen, obehnan zdí a v jeho horní části byl postaven kostel Sv. Kříže. Místo na tomto hřbitově bylo bezplatné, proto sloužil především venkovským a chudým obyvatelům. Ani druhý nejstarší liberecký hřbitov se do dnešních dnů nedochoval.

Na jeho místě můžeme (bohužel pouze přes plot) obdivovat několik barokních památek: křížovou cestu, boží hrob a mariánský morový sloup, který sem byl roku 1876 přenesen z prostoru dnešního Sokolovského náměstí.

Především z hygienických důvodů nastala potřeba nového městského hřbitova. Nalézal se na pozemcích děkanství (dnešní Budyšínská ulice, naproti plaveckému bazénu a Intersparu) a byl vysvěcen roku 1832. Městská honorace si zde pořizovala honosné hrobky, k nejznámějším patří hrobka baronů Liebigů vystavěná v historizujícím stylu nebo novogotická hrobka libereckého stavitele Hübnera. V roce 1956 byl hřbitov zrušen. Část objektu byla v letech 1974–1984 přeměněna na park, v druhé části, kde zůstalo

zachováno několik hrobek, vzniklo lapidárium, schraňující sochy ze zrušených hrobů. Nacházejí se mezi nimi i díla Josefa Maxe či Václava Prachnera. 80. a 90. léta minulého století psala asi nejsmutnější kapitolu bývalého pietního místa. Zahrada postupně pustla, sochy se staly obětí vandalů, v kdysi nádherné hrobkách bydleli feťáci. V roce 1994 se přímo mezi starými náhrobky prodávaly bazény a zahrad-

nické potřeby. Rozpaky budící prodejna je v současné době naštěstí již pryč. Nějakou dobu byl objekt veřejnosti uzavřen, ale v letošním roce se podařilo realizovat projekt nazvaný Zahrada vzpomínek. Bývalé lapidárium se proměnilo v park s artefakty, evokujícími minulost města. Nedávno jsem se tam byla podívat a místo na mne zapůsobilo jakýmsi nostalgicko-melancholickým půvabem. V další fázi projektu

by měly být opraveny zchátralé hrobky. Snad k tomu opravdu dojde...

Více než půlstoletí plní funkci ústředního městského hřbitova Pohřebiště a urnový háj na Perštýně, které jsou neodmyslitelně svázány s budouvskou krematorií. Nejstarší stavba tohoto druhu na území habsburské monarchie se v počátcích své existence nacházela v kuriózní situaci. Rakousko-uherské úřady sice povolily výstavbu krematoria, nikoliv však spalování zemřelých. 23. 8. 1917 tak sice byla s na Monstrančním vrchu slavnostně otevřena budova krematoria nazvaná Feuerburg (Ohnivý hrad), postavena dle návrhu drážďanského architekta Rudolfa Bitzana, ale směly v ní být prováděny pouze smuteční obřady, zatímco těla mrtvých musela být převážena ke kremaci do Žitavy. Až po vzniku samostatné Československé republiky se stal pohřeb žehem legálním. První kremace v Liberci a zároveň na území mladého státu proběhla 31. 10. 1918. Urny byly zpočátku ukládány na předměstských hřbitovech, posléze byl v letech 1920–1921 zřízen podle návrhu Karla Kerla urnový háj, vějířovitě se rozprostírající kolem budovy krematoria. Původní úprava byla několikrát rozšířena, kromě nových míst pro individuální uložení urn byla zřízena také kolumbární zeď a rozptylová loučka. Secesní stavba krematoria si i přes modernizaci uchovala mnoho pozoruhodných uměleckých prvků a právem se řadí mezi státem chráněné kulturní památky.

Hřbitovy se vyskytovaly i ve vsích, připojovaných v průběhu 20. století coby čtvrti k „Velkému Liberci“. Mezi nejstarší patří Rochlice, kde stá-

val již ve 14. století kostel Sv. Mikuláše, obklopen hřbitovem. Místo sice padlo za obět husitským bouřím, ale prakticky až do počátku 20. století se celá oblast mezi dnešním Kyjevským náměstím a křižovatkou České Mládeže nazývala Mikulášský hřbitov. Nový hřbitov, několikrát upravovaný a rozšiřovaný, vznikl na protějším břehu Nisy, kolem kostela Sv. Jana Křtitele. Pohřbívání zde bylo zastaveno v r. 1966 a v 80. letech byl hřbitov kvůli výstavbě sídliště Rochlice II zlikvidován a přeměněn na park. Velmi podobnou historii měl i hřbitov ve Vratislavicích nad Nisou: zmínky o dřevěném kostele se objevují ve 14. století, v 16. století byl založen kostel Nejsvětější Trojice, 1701 barokně přestavěn. Kolem nového kostela se od počátku pohřbívalo, a to až do roku 1878, kdy byl hřbitov přeměněn v plochu zeleně. Jeho existenci dnes připomínají náhrobníky zazděné do vnějšího pláště kostela. Vratislavice však nezůstaly bez hřbitova, o výstavbu nového, dodnes funkčního, se postarala rodina Ginzkey, proslulá výrobou koberců. Jejich hrobka, kdysi pýcha celého hřbitova, chátrá, potomci rodu se o ni nestarají. Stejně dopadla i výstavná hrobka rodiny Porschů. Slavný automobilový konstruktér Ferdinand Porsche v ní ale nikdy nespočínul, jeho ostatky jsou uloženy v Zell am See. Pár slov si zaslouží i Stráž nad Nisou, ačkoliv už k Liberci z územněsprávního hlediska nepatří. Místní hřbitov byl založen roku 1599 a pohřbívalo se na něm skoro tři staletí, až do roku 1878. Poslední odpočinek tu nalezli například soukeníči průmyslníci Johann Georg Berger a Karl Zimmermann nebo husar

Emerich Berta, první padlý v prusko-rakouské válce.

Velmi působný lesní hřbitov se nachází v Kristiánově. Jeho vznik inicioval roku 1870 sklářský huťmistr Johann Leopold Riedel. Prvním pohřbeným byl jeho bratr Franz Anton Riedel z Nové Louky, který zemřel přibližně měsíc poté, co 24. 10. hřbitov vysvětil frýdlantský vikář Josef Schöpfer. Kristiánovský hřbitůvek, kde odpočívají majitelé hutí i prostí skláři a jejich rodiny, přestal po zániku skláren sloužit svému účelu, ale v roce 1958 byl prohlášen za památku chráněnou státem.

V 19. století počet hřbitovů v regionu významně stoupl. Podíl na tom měly zejména dva faktory: nárůst obyvatelstva na Liberecku a několik vln epidemií. Vlastního pohřebiště se roku 1835 dočkal Harcov a také Janův Důl, kde se do té doby volně pohřbívalo za kostelem Sv. Jana Nepomuckého. Oba tyto hřbitovy byly ve 20. století zrušeny, stejně jako hřbitov v Kateřinkách z roku 1878, po němž zbyl na místě pouze centrální kříž, zatímco márnice byla přestavěna na soukromý rekreační objekt. Původnímu účelu naopak stále slouží hřbitovy v Ostašově (1871), Machníně (1885), Horním Růžodole (1894), Rudolfově a Ruprechticích (oba 1900). Kromě nich a výše jmenovaných Vratislavic a Perštyňa se v současné době pohřbívalo ještě ve Vesci a v Radčicích.

Specifickou výpověď o dějinách města podávají vojenské hřbitovy. Liberec jich měl několik. Hned dva vznikly v roce 1757 v průběhu sedmileté války s Pruskem. 21. 4. se v prostoru mezi Ostašovem a Janovým Dolem odehrá-

la krvavá bitva, jejíž oběti byly pochovány za kostelem na poli, kterému se od těch dob říkalo Hřbitov. Místo i po skončení bojů plnilo svůj smutný účel dál, neboť v janodolském pruském lazaretě vypukl skvrnitý tyfus, kterému kromě velkého množství vojáků podlehl také několik desítek usedlíků. Rakouský lazaret se nacházel u střelnice, na dnešním Nerudově náměstí. Mnoho obyvatel Liberce nemá potuchy, že když míří k „Černému koni“ nebo k „Neptunovi“, kráčí po dávném pohřebišti úctyhodné velikosti. Nedávný archeologický průzkum prokázal, že koster vojáků, kteří podlehl bitevním zraněním nebo epidemií, jsou ukryty pod dlažbou náměstí stovky. Dle rozhodnutí města by měl v příštích letech na tomto místě vyrůst památník, který by důstojně připomněl památku zemřelých. V případě vojenského hřbitova v Ostašově se to podařilo. Poblíž dnešního letiště se v letech 1915–1918 rozkládal zajatecký tábor, v němž byli internováni zajatí vojáci především z Ruska a Itálie. S kapacitou 55 000 lidí patřil k největším v monarchii. Po válce byl komplex rozebrán a jedinou připomínkou na něj zůstal zarůstající hřbitov s hroby 678 vojáků, kteří v táboře zemřeli většinou na tyfus. V roce 2001 byl hřbitov rekonstruován a proměněn v dobře udržované, poklidné místo. Druhý dochovaný vojenský hřbitov vznikl na sklonku 1. světové války na cvičišti vedle stávajícího hřbitova v Ruprechticích. První pohřeb se tam konal 26. 10. 1918. Náhrobní tabule se jmény padlých vojáků byly v roce 1923 sejmuty a nahrazeny českými nápisy. 5. 6. 1927 byl z iniciativy ukrajinského

Podpůrného spolku slavnostně odhalen vápencový pomník padlým Ukrajincům. Navrhl jej Vasil Kasian a představuje postavu ženy a dvou dětí, stojících nad padlým otcem. V době 2. světové války byli na hřbitově pohřbíváni zajatci a zavraždění osoby, především Sověti, Francouzi a Poláci. Po válce byl hřbitov rekonstruován – k výše zmíněnému pomníku přibyla pískovcová socha rudoarmějce, památník padlým Francouzům, desky s nápisy bojišť, kde se vyznamenaly československé jednotky, a také památník od libereckého výtvarníka Jiřího Nepasického, u nějž se každoročně konají oficiální pietní akce.

V Ruprechticích naše putování ukončíme. Je tam ještě jeden hřbitov, který by neměl zůstat opomenut. Židovský. Ačkoliv židovské obyvatelstvo sídlilo v Liberci již od pozdního středově-

ku, až do 2. poloviny 19. století muselo pochovávat mrtvé v Turnově. Teprve v roce 1864 vzniklo na rohu dnešních ulic Ruprechtická a Květnové revoluce židovské pohřebiště. Stejně jako na dalších libereckých hřbitovech nebyla původní kapacita dostatečná. Objekt byl rozšířen a obohacen o obřadní síň v secesním slohu. Za druhé světové války byl hřbitov silně poškozen a v éře socialismu bez potřebné péče dále chátral. Až v 90. letech se přistoupilo k rekonstrukci. V současné době plní nejen funerální funkci, ale slouží též jako památník obětí holocaustu. Za pozornost stojí zejména hrob jedenácti žen, které zahynuly v koncentračním táboře Bílý Kostel, a dětské hroby obětí železničních transportů z ledna 1945.

Františka Párysová

Z regionu

Knihovny regionu

Žandov

Jednoho krásného slunného říjnového dne jsme se vydali navštívit čtyři knihovny v libereckém regionu. První zážitek nás čekal v malém městečku Žandov nedaleko České Lípy.

Centrum města Žandov tvoří čtvercové náměstí, na kterém nechybí kašna, morový sloup se sochou svatého Šebestiána, ale i stromy a keře. Žandov má necelé dva tisíce obyvatel, a přesto je tu čilý život. Stále se něco opravuje, v současné době je to dětské hřiště nebo kostel svatého Bartoloměje. Knihovnu najdeme přímo na náměstí ve třetím patře budovy Městského úřadu. Knihovna sídlila dlouhá léta v mateřské školce. V listopadu 2010 se přesunula do nově zrekonstruovaného bývalého panského domu na náměstí, stěhovat pomáhaly i kolegyně z České Lípy. V domě se kromě úřadu a knihovny nachází společenský sál a obřadní síň (Žandov má dokonce dvě

obřadní síně). Rekonstrukce proběhla díky dotacím z Evropské unie. Prostor knihovny, který stále voní novotou, ale přitom je už útulně zabydlený, navrhovala architektka Eva Cerhová z Děčína. Výrazné jsou zejména rolety na oknech, na kterých jsou zvětšené reprodukce starých fotografií žandovského náměstí.

O knihovnu se stará knihovnice Zdenka Flusková. Když jsem zapnula diktafon, přiznala, že má trochu trému, která se ale rychle rozplynula, a paní Flusková se rozpovídala o svém celoživotním snu pracovat v knihovně a velké lásce ke knihám. Během života vystřídala různá zaměstnání, v nemocnici, jako účetní, v telefonní ústředně, než se jí její sen splnil. Práci v knihovně měla nejdříve jako koníček. Od roku 2008 je v knihovně zaměstnána. Zpočátku se střídaly s kolegyní, ta ale z rodinných důvodů práci opustila.

Knihovna je nově otevřena každé pondělí od 9.00 do 11.00, v úterý a ve čtvrtek od 15.00 do 17.00 hodin, čtenáři by ale uvítali, kdyby bylo více ote-

vřeno i dopoledne. K dispozici mají dva počítače zdarma, vzhledem k velkému zájmu je potřeba omezit dobu užívání na 30 minut. Na knihy dostala paní Flusková 30 000 korun, z toho 3 000 pro pobočku v Heřmanicích. V knihovně je téměř 8000 svazků, ale ještě není vše zpracováno v počítači. Přestože 4x ročně dostává také výměnný fond z České Lípy (zde jsou baleny i nakoupené knihy), stále je zde trochu zastaralý fond odborné literatury. Na nedostatek čtenářů si však v Žandově nemohou stěžovat, chodí všechny věkové kategorie, celkem asi 155 čtenářů, z toho 63 dětí do 15 let.

Pro ně paní knihovnice pravidelně připravuje zajímavé akce, ve spolupráci s mateřským centrem plánuje čtení pro děti, ráda by pozvala i zajímavé osobnosti ze Žandova. Každý měsíc též pořádá povídkání pro mateřskou školu i základní školu (v Žandově je do páté třídy). Nejen s dětmi ale pracuje paní Flusková, podílí se na vydávání zpravodaje, ve školce funguje klub seniorů, jehož členové též chodí do knihovny, a to vše je jen část toho, co se v Žandově stihneme dozvědět. Neúprosný čas nás nutí vydat se na cestu do další knihovny.

Křížany

Místní lidová knihovna v Křížanech se nachází v novém multifunkčním centru nad hasičskou zbrojnicí. Dříve byla v hospodě, a byla to tmavá a chladná místnost. Se změnou prostor sousedí také nová, rozšířená provozní doba, která by měla více vyhovovat čte-

nářům, protože nyní jich chodí mnohem víc a nejvíc večer. Kromě pátku a víkendu má proto knihovna otevřeno každý den od 9.30 do 17.00 hodin, ve čtvrtek dokonce do 19.30.

Bohužel dosavadním knihovnicím, Barboře Kotkové a Haně Hantákové, se odpolední služby nehodí, takže nastoupila nová knihovnice, paní Michaela Zsámbokiová. Ta také očekává, že bude chodit i více dětí, na každý den pro ně plánuje jiný program

a bude pro ně organizovat i kroužky, např. výtvarné aktivity, pouštění pohádek, společenské hry apod. V sousední školce je nyní 27 dětí, takže čtenářská základna pro knihovnu tu je.

Knihovna má zatím deset registrovaných čtenářů, ale děti chodí také na internet, bohužel je problém odtrhnout je od internetových her k jiným aktivitám. To se právě chystá paní knihovnice změnit. Problémem dětské návštěvnosti knihovny však je také to, že často jezdí do školy do Žibřidic. Celkově řada obyvatel obce za prací dojíždí, v Křížanech je omezený počet pracovních příležitostí, např. na pile či v pekárně. Sama obec je poměrně dlouhá a návštěva knihovny závisí též

na tom, jak jezdí autobusy, se špatným spojením souvisí navíc i špatná návaznost vlaků na autobusy.

Knihovna dostává na nákup od obce osm tisíc korun na rok, nakupují se hlavně knížky pro děti a romány pro ženy, tedy to, co je nejžádanější. Paní knihovnice jsou samozřejmě schopné každému doporučit, co stojí za to si přečíst, vědí také, co kdo čte. Pravidelně se v knihovně zaplňují čtyři regály knihami z výměnného fondu z liberecké knihovny.

V nových prostorách u knihovny je také multifunkční hala či sál, který je možné využít nejen pro aktivity knihovny, ale také se zde cvičí, zasedá zde představenstvo obce, vyrábí se keramika či probíhají přednášky. Podle výstavky fotografií z různých kři-

žanských akcí je jasné, že nedostatkem možností tu netrpí. Důležité je akce pořádat, neboť se ukazuje, že na ně lidé chodí stále více.

Novou paní knihovnici, ačkoliv nepochází z Křížan a dle jejích slov rozhodně bylo těžké mezi místní proniknout, to zpátky do města netáhne. Kromě vlastního bydlení blízko přírody totiž má spoustu plánů, jak zapojit knihovnu do bohatého programu aktivit obce. A Křížanákům to přejeme, když odjíždíme kolem místního symbolu a ochránce, dřevěného trpaslíka u školky.

Křížlice

Na doporučení semilských knihovnic se vydáváme na další štaci – do Křížlic v Krkonoších. Letos je tomu již neuvěřitelných 50 let, co se o místní knihovnu začala starat paní Květa

Řehořková. Jak stoupáme výš, otevírají se nádherné výhledy, které ale nemáme čas obdivovat, paní knihovnice nás očekává. Přesto jsme přijeli téměř s půlhodinovým zpožděním a paní Řehořková byla již na cestě domů. V knihovně se totiž netopí a dnes již byl na hřebenech mráz, zbytečně by promrzla, přestože, jak sama říká, je zvyklá.

Povídáme si nejdříve o obci, v níž kdysi žilo i 800 obyvatel. Dnes má přesně 100 voličů, málo domů je již obydlených, většina slouží k rekreaci. Obec je rozeseta po kopcích i údolích, jak nám nad mapou ukazuje paní Řehořková. Křížlice postihl osud dalších obcí, s vylidňováním lidé přestali chodit do kostela, skončila škola i školka, zanikly spolky. Paní knihovnice vzpomíná také na zábor pohraničí v roce 1938.

Knihovna byla původně ve škole, když však zemřel pan řídící a škola se v roce 1961 zavřela, vypadalo to, že skončí i knihovna. Situaci zachránila právě paní Řehořková. Podle jejích slov měla stejně vše přečtené a děti potřebovaly knížky. Naštěstí jí vyšel vstříc i pan starosta, který ji nechal nakoupit knihy, které knihovna potřebovala. Ve fondu se pak začala objevovat hojně povinná četba, takže chodily do křížlické knihovny i děti z jiných vesnic. Kromě toho paní Řehořková knihy lidem i donášela, také např. kdysi do Svazu mládeže, jak říká, nosila živobytí i knížky. Živobytím míní třeba to, že zaskakovala za poštáka a roznášela v zimě peníze. Tehdy ji také jednou málem přejela sněhová fréza, směje se příhodě, při níž se zachránila, když se schovala za jesen... Lidí, kterým donášela kdysi knížky, ubývá. Poslední čtyři obyvatelé

starší generace, z nichž je paní knihovnice nejmladší (po Vánocích jí bude 80 let!), se však občas navštěvují.

Před asi pěti lety se však budova školy prodala a knihovna se musela vystěhovat. Naštěstí se našla místnost u hostince a hasičské zbrojnice, kam se knihy převezly, včetně vybavy poskytnuté okresní knihovnou. Podle slov paní Řehořkové se knihy převážely v zimě na traktoru. Nyní chodí do knihovny kolem 20 čtenářů, ti mladší si často nechávají donést knihy od

rodíčů, starší generace naopak neprojde kolem knihovny, aby do ní nezašla. Přestože paní knihovnice je, jak říká, jako čert, někteří čtenáři mají problém knihy vracet včas. Knihovna je otevřena každý čtvrtek od 14 do 16 hodin, fond je dvakrát do roka obohacen výměnným souborem knih ze Semil. Co však bude od Nového roku není jisté, paní Řehořková se chystá skončit. Nabízí se

možnost, že by za rok knihovnu vedla její neteř, až dodělá diplomovou práci, v tom případě by paní knihovnice ještě vydržela. Jak to však v Křížlicích bude, záleží na panu starostovi.

Nakonec nám paní Řehořková vypráví o sobě. Pracovala jako tkadlena, dvacet let v Sebě ve Vítkovicích a dvacet v Technolenu v Jilemnici. Zpočátku se chodilo do práce pěšky až 8 km, později začal jezdit autobus, ale i na ten se muselo dál, vstávalo se v půl čtvrté a ve čtyři odpoledne byl člověk doma. V zimě to bylo obzvláště špatné cestou do kopce. Paní Řehořková také studovala ekonomickou školu v Liberci, kam musela zajíždět kvůli nemoci. Protože však se musela začít starat o maminku, školu nedokončila. Od roku 1972 má také na starosti oba hřbitovy v obci, kosí trávu i vybírá poplatky, ale v příštím roce, po 40 letech, chce také s touto prací skončit. Stihla toho opravdu hodně, ačkoliv říká, že „vono toho zas tolik nebylo“. To ať posoudí čtenáři sami. Když se loučíme, dozvíme se, že ještě sbírá šípky na čaj. Odvážíme ji domů a cestou si také nějaké natrháme. Iva si z nich dělá čaj stejně jako paní Řehořková.

Rychnov u Jablonce nad Nisou

V krásné vile, kterou si nechal v letech 1919–22 postavit exportér skla Karl Maschke, sídlí od roku 1987 rychnovská knihovna, v níž nás již očekává paní knihovnice Renata Chloubová. Nádherná vitrážová okna, lampy, krb a romantické výklenky domu, který patří městu, však nejsou příliš vhod-

né pro provoz knihovny. Ze statických důvodů je i výpůjční pult nevýhodně uprostřed a regály podél stěn, čímž knihovna přichází o další místo. Proto také již existuje projekt na novou knihovnu v centru města, která by se mohla nacházet ve starém domě, jenž by mohl být výhledově zrekonstruován a rozšířen o nové části. Vzhledem k tomu, že v blízkosti je i krásná travnatá plocha, byl by tam též prostor pro větší společenské akce. Projekt je nyní ve fázi podávání žádosti o dotace, bohužel již několikrát Rychnovští neuspěli. Potřeba přiblížit se čtenářům je však velká, vila je mimo centrum, v blízkosti není ani žádný obchod či úřad, s jehož návštěvou by čtenáři spojili svou návštěvu. Budova nemá bezbariérový přístup, po schodech se do ní nedostanou např. často přicházející maminky s kočárkem.

Návštěvnost knihovny je přitom poměrně vysoká, registrovaných čtenářů je asi 700, polovina z nich jsou mladí do 20 let, a knihovna navíc funguje jako Informační centrum města. Zavřeno je sice kromě víkendu jen ve čtvrtek, ale čtenáři by přivítali rozšíření provozní doby, nejlépe i na sobotu. To by však znamenalo přijmout další pracovní sílu, paní knihovnice je zatím na vše sama. Výhledově je to ale nereálné, chybí totiž finance. V knihovně, která je součástí městského úřadu, se totiž jako u jiných podobných zařízení výrazně šetří a spíše se plánuje omezování. Tato situace také brání paní Chloubové v tom, aby jezdila často na akce, pořádané jinými knihovnami, protože by musela zavřít. A zavírat není dobré, je třeba si každého čtenáře hýčkat, aby podruhé přišel.

Město však ochotně finančně přispívá na akce, dost vysokou částkou 120 000 také na nákup knih. Jako ostatní knihovny i rychnovská využívá výměnný soubor z Jablonce. Hojně je také využívána meziknihovní výpůjční služba, protože problémem jsou chybějící odborné publikace, které jsou drahé, ale studenti je potřebují.

Paní Chloubová je knihovnicí na svém místě, vystudovala knihovnictví, pracovala v knihovně v Jablonci i v Liberci a nyní je již patnáct let v Rychnově. Sama zde dělá úplně všechny knihovnické činnosti, od akvizice přes katalogizaci a zajištění provozu až po akce. Základ je však samozřejmě půjčování. Akce pro děti pořádá pravidelně každý měsíc, reaguje i na různá výročí. Nyní děti navrhuji vlnku města, které slaví 100. výročí od povýšení

na město. Pořádá také besedy pro školu (ve městě je jen základní) se spisovateli, divadlo, občas páteční večerní čtení, při něm čte buď sama či s pomocí čtenářů. Všechny akce také musí sama vymyslet, pokud je čas, účastní se různých dětských soutěží a pokud by byla možnost, byla by i aktivnější.

Po celou dobu, po kterou jsme s paní Chloubovou rozmlouvali, byl v knihovně čilý ruch a velká spousta dětí. Bylo vidět, že nechodí do knihovny jen pro knížky, ale hrají zde i hry nebo sem chodí psát úkoly. Na otázku, co mají na knihovně nejraději, většina z nich odpovídá: paní knihovnici.

Je pozdě odpoledne a my se musíme vrátit. Za sebou máme čtyři knihovny, jejichž příběhy rozhodně stály za vylechnutí.

Iva Karásková, Marek Sekyra

Knihovna Libereckého kraje 2011

Ve čtvrtek 18. srpna byly v Křižanech vyhlášeny výsledky krajského kola 17. ročníku soutěže Vesnice roku 2011 v Programu obnovy venkova, jejímž spoluvyhlašovatelem je vedle řady institucí i Svaz knihovníků a informačních pracovníků. Hodnoceno bylo 19 přihlášených obcí a společně s nimi i jejich knihovny. Diplom za vzorné vedení obecní knihovny a finanční částku 10 000 Kč obdržela Obec Nová Ves nad Nisou – zřizovatel knihovny.

Oficiální název knihovny podle evidence knihoven na ministerstvu kultu-

ry zní „Obecní knihovna v Nové Vsi nad Nisou“. Knihovna však od roku 2010 užívá název Obecní a spolková knihovna Nová Ves nad Nisou. Obecní knihovnu totiž od tohoto roku spravuje na základě smlouvy s obcí občanské sdružení „Spolek pro volný čas Novovesan“. Ve stejném roce začala funkci knihovnice vykonávat paní Barbora Edwards. V prostoru školní třídy se spojila obecní knihovna s nově zřízenou knihovnou spolkovou. Nabídka beletrie, základní naučné literatury a několika titulů časopisů se tak obohatala o regionální literaturu, publikace pro kreativní tvorbu, volnočasové aktivity a environmentální vzdělávání a osvětu. Knihovna navíc disponuje velkým výběrem aktuálních map regionu: turistickými a lyžařskými mapami, cyklomapami, mapami přírodních a kulturních zajímavostí Libereckého kraje, k dispozici jsou i reprodukce historických map vybraných oblastí. Nabízí také řadu turistických průvodců z oblasti Jizerských a Lužických hor a Českého ráje.

V knihovně pravidelně probíhájí besedy a výtvarné dílny, již druhým rokem děti mohly v knihovně strávit Noc s Andersenem, velký úspěch měla beseda s výtvarníkem Adolfem Dudkem. Ve školním roce 2010/2011 byl realizován projekt „Tvořivá knihovna“ aneb Workshopy pro maminky s dětmi, starším občanům s omezenou pohyblivostí je určena služba „Knihy až do kuchyně“ (rozvoz knih). Postupně je zaváděn automatizovaný knihovní systém, k dispozici bude i on-line katalog na internetu. Prospědky získal spolek Novovesan v rámci programu VISK 3.

O všech svých aktivitách a poskytovaných službách informuje knihovna na vlastních webových stránkách www.knihovnanovavesnn.webk.cz, na nichž je k vidění také bohatá fotogalerie.

Neobvyklé propojení obecní knihovny s občanským sdružením Novovesan se vydařilo. Činnost knihovny se prolíná s akcemi občanského sdružení – workshopy, besedy i jiné akce probíhají v prostorách knihovny. Výsledky základní činnosti knihovny – tj. půjčování knih a časopisů – jsou po letech stagnace na vzestupu. Knihovna je významnou součástí života obce a obec na ni nezapomíná ani ve svém rozpočtu. Vedle výměnných fondů, které do knihovny pravidelně dodává MěK Jablonec n. N. pověřená výkonem regionálních funkcí na Jablonecku, byly do knihovny nakoupeny knihy a časopisy z prostředků obce v celkové hodnotě 7 500 Kč.

Mezi obcemi, které se v roce 2011 přihlášily v Libereckém kraji do sou-

těže Vesnice roku, zvítězila knihovna v Nové Vsi nad Nisou svými aktivitami a propojením s kulturním a společenským životem obce. Následovala nominace knihovny na cenu Ministerstva kultury ČR „Knihovna roku 2011“ a hned koncem srpna návštěva hodnotitelské komise, která měla nelehký úkol vybrat ze 14 nominovaných knihoven z celé ČR tu nejlepší. Při slavnostním vyhlášení v Zrcadlové kapli Klementina převzala knihovnice paní Barbora Edwards z rukou předsedy SKIP ČR PhDr. Víta Richtera a předsedy soutěžní komise Mgr. Ladislava Zoubka Čestné uznání za netradiční pojetí širokých knihovnických a kulturních aktivit při propojení knihovny se spolkem Novovesan. Blahopřejeme!

Jaroslava Starcová

členka krajské hodnotitelské komise Vesnice roku 2010 za regionální organizaci SKIP Libereckého kraje

Motto:

„Život se podobá knize. Hlupák v ní letmo listuje, moudrý při čtení přemýšlí, protože ví, že ji může číst jen jednou...“

NADACE ŠKOLA HROU a LABYRINT BOHEMIA, o. p. s.
vyhlašují jubilejní
X. ročník literární soutěže

ŘEKNI MI, CO ČTEŠ...

Téma: „Kniha a život. Tvůj život...“

(soutěž, ve které žáci škol vyjadřují svůj vztah ke knihám)

Je ve Tvém životě pro knihu vůbec ještě místo? Je Ti kniha přítelem či jen zbytečnou přítěží? Zažil/a jsi někdy pocit nejistoty, nevědouc, jak v určité situaci dál, a díky kdysi náhodně přečtenému Ti vyvstala možnost nabrat správný směr? Je pro Tebe kniha alespoň někdy záchranným pásem proti nudě, cenným návodem k řešení různých situací každodenního života nebo cestou za poznáním? Zajímá nás Váš vlastní náhled na četbu i psaní, Vaše zkušenosti a pocity, zkrátka vše, co pro Vás ve spojení s knížkou bylo a dodnes je důležité. Jen připomínáme – nepište žádné obsahy, seznamy atd..., pouze vlastní pocity a prožitky.

Pravidla soutěže

1. Soutěžní prací je volný literární útvar v maximálním rozsahu 2 stran formátu A4.
2. Soutěžní práce musí postihovat vztah jejího autora ke knihám a vlastnímu psaní.
3. Do soutěže budou zařazeny práce napsané čitelně rukou, strojem nebo na počítači, které budou včas doručeny určeným způsobem a ve stanoveném termínu.
4. Každá soutěžní práce musí být řádně označena následujícími údaji: jméno a příjmení, adresa bydliště, název a adresa školy, věk, třída, ročník.
5. Způsob předání soutěžních prací: poštou na adresu: NADACE ŠKOLA HROU, Jeronýmova 24/62, 460 07 Liberec 7, e-mailem: nadace@fpt.cz nebo předat osobně v zalepené obálce označené nadpisem „KNIHA-SOUTĚŽ“ na pokladnu iQparku v nákupním městčku Centra Babylon v Liberci.

Uzávěrka příjmu soutěžních prací: 17. února 2012

Podrobné info včetně hodnotných cen na www.nsh.cz a www.labyrinthohemia.cz

Partneři: Krajská vědecká knihovna v Liberci, Centrum Babylon, a. s. Liberec, Knihkupectví a antikvariát Jaroslava Fryče

ZAPOMENUTÁ VELIKONOČNÍ VAJÍČKA

knížka pro děti ve čtyřech jazycích

Vzniku knihy předcházelo setkání autorů a etnologů, které se uskutečnilo v Žitavě 12.–13. června 2010. Workshopu se zúčastnilo 10 spisovatelů literatury pro děti a mládež, vždy tři z každé země Euroregionu a jedna spisovatelka, zastupující lužickosrbskou menšinu v Německu. V průběhu workshopu etnologové ve svých přednáškách seznámili všechny spisovatele s lidovými zvyky a tradicemi, spojenými s Vánoci, masopustem a Velikonocemi v jednotlivých zemích. Proběhla diskuse a pro spisovatele nastal úkol napsat přístupnou formou pro cca 10leté děti povídku o současných zvycích v zemích Euroregionu. Povídky byly odevzdány do 31. 12. 2010 a v roce 2011 se podařilo vydat knížku pro děti ve 4 jazykových mutacích na téma lidové zvyky v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. Kniha obsahuje vždy všech 10 povídek (česká, polská, německá a lužic-

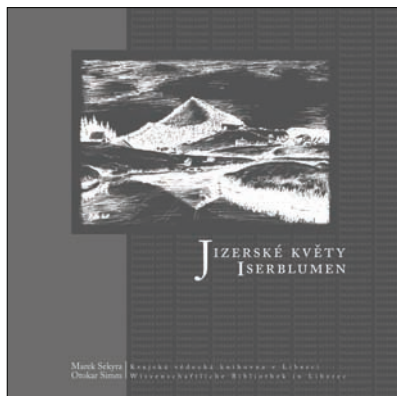
kosrbská) přeložených do jednoho jazyka. České děti tedy dostanou knížku se všemi povídkami přeloženými do češtiny, německé děti do němčiny, polské děti do polštiny a děti z Horní Lužice do lužické srbštiny. Poslání knihy umocňují ilustrace. Povídky byly od ledna do 8. dubna 2011 předčítány ve školách a byla vypsána soutěž o nejlepší obrázek ke každé povídce. Obrázky vyhodnotila porota na pracovní schůzce skupiny knihoven EUREX 14. dubna 2011 a vybrala nejlepší, které byly použity jako ilustrace do knihy. Kniha bude zdarma distribuována do knihoven Euroregionu i do vybraných škol v Česku, Polsku i Německu.

31. října 2011 se v naší knihovně konal slavnostní křest knihy v Liberci jako setkání českých, německých, lužickosrbských a polských autorů s dětmi. Bylo to příjemně strávené odpoledne, přijely polské i německé děti s rodiči i učiteli, společně jsme představili knihu a předali odměny autorům nejlepších ilustrací.

Knihou chceme přiblížit lidové zvyky v zemích Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa dětem. Vánoce, masopust a Velikonoce jsme společně vybrali proto, že zvyky s nimi spojené jsou v našich zemích stále ještě živé. Děti se mohou po přečtení knížky zamyslet nad tím, že máme blízko za hranicemi sousedy, kteří tyto svátky také slaví. Děti a jejich rodiče může kniha motivovat nejen k jejich bližšímu poznání, ale i k návštěvě sousedních zemí, včetně Horní Lužice.

Marek Sekyra, Otokar Simm
JIZERSKÉ KVĚTY/ISERBLUMEN

nové knihy

V úterý 29. listopadu 2011 se v Krajské vědecké knihovně v Liberci uskutečnila akce, při níž byla představena kniha Otokara Simma a Marka Sekyry Jizerské květy/ Iserblumen. V knihovnou vydávané česko-německé antologii německy píšících autorů z Jablonecka a Semilska naleznou čtenáři vedle autorských medailonů opět i ukázky z díla, a to jak v češtině, tak v němčině. Kromě rodáků z popisované oblasti, např. Marie Hübner, Marie Kwaysser, Adolfa Benglera, Antona H. Bielaua, Karla. R. Fischera

či Gustava Leutelta, jsou v knize uvedeni také významní autoři v regionu působící, např. Franz Grundmann či Josef Meißner. Některé texty jsou psané v místním německém nářečí, takže jejich zveřejnění představuje jedinečný krok k zachování těchto děl pro další zájemce, velký ohlas vzbudilo jejich předčítání panem Ervínem Šolcem v originálu. Kniha byla pokřtěna za účasti náměstka primátorky pro ekonomiku a systémovou integraci úřadu Statutárního města Liberec Jiřího Šolce, vedoucího odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu Libereckého kraje Martina Nechvíle a tajemníka městského úřadu v Jablonci nad Nisou Marka Řeháčka. Vydání publikace finančně podpořilo několik sponzorů: Česko-německý fond budoucnosti, Ministerstvo kultury ČR, Statutární město Liberec, Adalbert Stifter Verein, Verein der Freunde der Martin-Opitz-Bibliothek, Město Jablonec nad Nisou a Rakouské kulturní fórum v Praze. Knihu bude možné získat za 113 Kč v Krajské vědecké knihovně v Liberci, v Jabloneckém kulturním a informačním centru a na dalších místech v regionu.

Marek Sekyra
Úvozy

nové knihy

Prostřeno po keřích pavučin...

V klukovských letech – tenkrát, když jsme se oslovovali „pane“, jsme s partou kamarádů chodívali, hlavně v létě, do úvozu

nedaleko mé rodné vsi. Byla to spíše nehluboká, krátká rokle, na jejímž dně byly vyježděny koleje od selských povozů a na jejích okrajích rostly keře planých „kadleček“ a „špendlíků“. V čase dozrávání, když ovoce

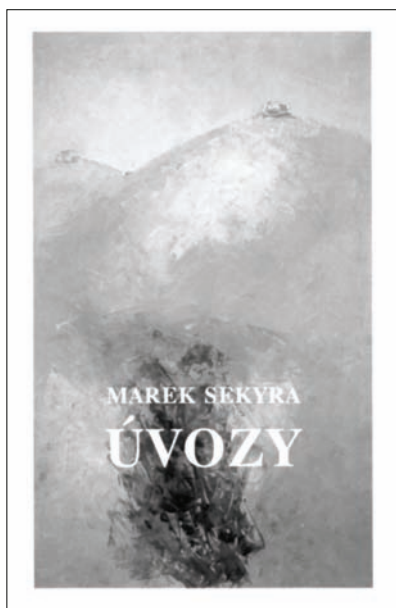
již začínalo i padat, jsme tam bývali častými hosty. Sbírané i trhané ovoce se rozplývalo na jazyku nezaměnitelnou, laskavou a těšící, všeobjímající chutí. Babí léto bylo na dohled, po keřích se táhla pavoučí vlákna a v úvozu našeho života jsme byli teprve na začátku.

Kdo se „vypraví“ do Úvozů Marka Sekyry, má tutéž možnost – ochutnat ovoce, které může někomu na první pohled připomínat divoce rostoucí plody na okraji vesnického úvozu. Ale už po první „ochutnávce“ zjistí, že se jedná o plody vyzrálé, schopné zaujmout a potěšit. Marek Sekyra není velkopěstitel – jeho úroda poezie je rozsahem spíše malou zahrádkou než velkým sadem. Ale o to kvalitnější jsou plody, které se v této zahrádce urodily. Kvalitní a rozmanité – Marek Sekyra střídá styly, nelpí za každou cenu na pravidelném střídání rýmů, většina jeho básní je z těch, kterým se říká

„znělé“, a některé si i vyloženě říkají o zhubnutí (např. Podještědí).

Do veršů ve sbírce „Úvozy“ se nelze začíst – musíte postupovat od jedné básně k druhé, abyste vždy maličko setrvali, vychutnali... A pak mírně udivení zjistíte, že jste pomalu a nenápadně, zlehka, vedeni proti proudu času a u východu z úvozu nalézáte obnažené kořeny – dětství a mládí autora. Je to obnažení bez sentimentu, ale laskavé a vroucí, plné přiznání se ze vztahu ke krajině – krajinám – života Marka Sekyry. Bez pathosu a prostě se Marek Sekyra vyznává ze vztahu k zemi, ve které žije. Kdybych mu řekl, že jde o projev vlastenectví, asi by se tak vznešenému slovu, které je dnes spíše posmíváno, vehementně bránil. On jenom říká, že je tady, v této zemi doma a že tu zemi má rád. A říká to krásně, přesvědčivě.

Stanislav Kubín

PROREZLÁ

(Habrovice)

Prorezla pole dřív, než měla
šťovíkem, na nějž zapomněla,
jak umí měnit pachůť léta,
jež do snopů si vlasy spleťá.

Prorezla vrba dřív, než měla,
pod listím v dešti potemněla,
oponou z větví trhnu, změní
se náhle sprška v soupramení.

*V edici Kruh vydal v roce 2011 Kruh autorů
Liberecka, ilustrace Štefan Škapík
Kniha je k dostání u autora v Krajské vědecké
knihovně v Liberci za 70 Kč*

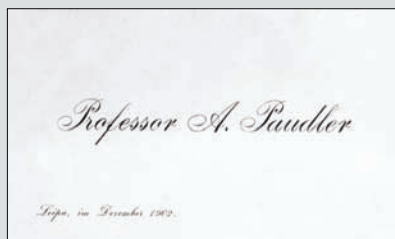
Dialekt a německá literatura z Českolipska do r. 1945 VIII.

Marek Sekyra

Na Českolipsku působila celá řada autorů, z nichž v tomto díle uvádíme několik rodáků ze sousedního Děčína, vesměs publikujících v almanachu Spitzberg Album. Kromě nich též uvádíme několik dalších v tomto almanachu publikujících autorů, narozených či žijících na Českolipsku, či zde působících autorů děl na pomezí beletrie a vlastivědy.

Nejvýznamnějším byl bezpochyby **Anton Amand Paudler**, sestavovatel i přispěvatel do zmiňovaného almanachu *Spitzberg Album. Dichtungen aus Nordböhmen* (1883). Narodil se 8. října 1844 v Kamenické Nové Vísce a zemřel 10. listopadu 1905 v Praze. Absolvoval augustiniánské gymnázium v České Lípě, poté vstoupil do augustiniánského řádu u sv. Tomáše v Praze. Studoval teologii, klasické i živé jazyky, německou literaturu a dějiny. Učil na gymnáziu v České Lípě latinu, řečtinu, němčinu, německou literaturu a filozofickou propedeutiku, volný čas věnoval historickému bádání, studiu nářečí, zvyků a obyčejů, sbírání pověstí, pohádek a lidových písní. V letech 1878–1905 působil jako vedoucí redaktor časopisu *Mitteilungen des Nordböhmischen Excursions-Clubs*.

Napsal básně *Lieder u. Launen* (1888), *Lieder-Frühling* (cca 1891), *Sommersprossen* (1891), *Herbstlinge* (1893), *Lied und Leid* (1893), *Ein Trost-Büchlein* (1894), *Winterröschen* (1898) či *Neue Fabeln* (1902). Je au-

torem či sestavovatelem vlastivědných děl *Nordböhmische Volkslieder. Eine kleine Sammlung als Vorarbeit zu einem umfassenderen Werke* (1877), *Cultur-Bilder und Wander-Skizzen aus dem nördlichen Böhmen* (1883), *Beiträge zur Geschichte der Stadt Schluckenau* (1883), *Sagen und Märchen. Umdichtungen* (1883, 1887), *Die Teufelsmauer zwischen Oschitz und Böhm.-Aicha* (1884), *Graf Josef Kinsky, Herr auf Bürgstein und Schwoyka. Ein biographischer Versuch* (1885), *Pastor Schlegel's Chronik von Bensen* (1887), *Forschungen und Wanderungen im nördlichen Böhmen* (1889), *Prior Pselt* (1890), *Sagenschatz aus Deutschböhmen* (1893, 1920), *Ein deutsches Buch aus Böhmen* (1894), *Leipaer Dichterbuch. Eine Anthologie* (1898), *Deutsche*

Ortsnamenschreibung (1899), *Neustadt an der Polzen. Vorgetragen in der Wanderversammlung des Nordböh. Excursions-Clubs am 27. October 1895. Mit 1 Sagen-Anhange* (1901), *Der neue Kammweg vom Jeschken zum Rosenberge* (1904, s H. Schwarzem), *Eine Erinnerung an das Jahr 1848* (1909, s Heinrichem Ankertem) a řady dalších, napsal např. předmluvu ke sbírce básní *Heimliche Blüten* zřejmě též regionální autorky **Emmy Schwieder** (kniha byla vydána v Č. Lípě roku 1889, v exempláři uloženém v Krajské vědecké knihovně v Liberci je autorky věnování), či ke knize *Volksgesänge aus dem Aussiger Gau* Adolfa Kirschnera (1898). V češtině je možné se o něm dočíst ve sborníku *Bezděz 8/1999* či v časopise *V 2/2003*.

Franz Hirsch se narodil 2. listopadu 1835 ve Šluknově a působil jako učitel na reálné škole v Č. Lípě.

Cölestin Johann Johne se narodil 26. června 1819 v Lesném, zemřel 2. prosince 1858 v Č. Lípě, kde působil jako gymnaziální profesor.

MUDr. **Anton Kittel** se narodil 15. února 1825 v Horní Kamenici, působil jako c. k. okresní lékař v Č. Lípě.

Johann Nep. Wilomitzer se narodil 24. května 1818 v Benešově, působil jako katecheta a ředitel na měšťanské škole v Č. Lípě.

Doktor medicíny **Cajetan Watzel** se narodil v Č. Lípě v roce 1812 a působil zde jako ředitel reálné školy. V almanachu uveřejnil básně *Ferien Klänge*.

Poslední z přispěvatelů do almanachu *Spitzberg Album*, **Franz Frindt** z Maxova u Nového Boru, je autorem básně *Vereinigung*, jíž přinášíme v překladu.

SPOJENÍ

Proč září v očích tvých slzy
a pohled v zem se trátí?
Vždyť stačí chvíle a brzy
ztracené se ti vrátí!

Je to snad Bůh, z něhož máš strach?
On zas nás spojit ráčí! –
Zklidni se srdce kleslé v prach,
ustaňte oči v pláči.

*přeložil Otokar Simm
přebásnil Marek Sekyra*

Okresní školní inspektor **Eduard Reich** z Jablonného v Podještědí je autorem vyprávění o historii Jablonného a okolí *Auf alter Strass' zogen fürbass...* (1930) a Lemberku *Schulmeister*

im Bauernaufstand. Ein Schicksal aus schwerer Zeit (cca 1930) a vlastivědných děl *Sammlung urkundlicher Beiträge und Mitteilungen zur Geschichte von Priedlantz* (1924) a *Geschichte des*

Schulwesens im Bezirke Deutsch-Gabel (1937).

V knize **Karla Schicketanze** *Der Rollgau (Niemes)* (1921) v kapitole o nářečí a lidové poezii nalezneme v mimoňském nářečí díla získaná od **A. Bienerta** (jistý Anton Bienert sestavoval a přispíval také do libereckého *Deutscher Familien-Kalender* v letech 1899–1901), **Joh. Haudeka** (s poznámkou, že bylo uveřejněno v *Heimatkunde*, zřejmě díle *Heimatkunde des politischen Bezirkes Leitmeritz. Ein Beitrag zur Kenntnis desselben* z roku 1887, které Haudek redigoval) a **Aug. Köglera** (s poznámkou, že bylo převzato z *Mitteilungen*, zřejmě *Mitteilungen des Nordböhmisches Excursions-Clubs*). Schicketanz též uvádí v knize řadu regionálních pověstí.

Kašpárkoviny

Pohádky na motivy loutkových
her Jaroslava Průchy

J i ř í J a n á č e k

Uloupený rubín

Kašpárek již dostával cestovní horečku. Běhal po pokoji, nožičky se mu kmitaly, rolničky cinkaly. Krále již dostatečně pobavil „bramborovou legrací“, a tak se nudil. Rád by putoval dál do nových krajů, království a poznával nové lidi, zažíval nové příběhy. Jako na zavanou se objevil králův komorník.

- Milý pane Kašpárku, jeho Jasnost Vás chce pozdravit a svěřit Vám nový úkol.
- Děkuji, už se těším na nějaké dobrodružství.

Potěšený Kašpárek spěchal rychle za panem králem, ale když vešel, poznal, že něco není v pořádku. Král seděl zadumaně u okna a na pozdrav jen tiše pokynul. Kašpárek chvíli váhal, než se odvážil jeho Jasnost oslovit.

- Stalo se něco nepříjemného, Vaše Výsosti?
- Ano, ano, Kašpárku, a snad jen ty mi můžeš ještě poradit nebo pomoci...
- Samozřejmě, uklonil se Kašpárek, ale do smíchu mu nebylo. Král byl opravdu nešťastný, když začal vyprávět svůj příběh.

Není to tak dávno, co cestoval z hlavního města na jih do svých četných panství. Když přejížděl královský kočár s doprovodem Bílý most, jak těm místům říkají, všiml si jeden ze zbrojnošů, že se v Závišínském potoce něco blýská jako slunce. Král velel, aby zastavili a lesknoucí se kámen přinesli. Když ho služebnictvo omylo a přineslo králi, vrtěl hlavou nad nádherně se rudě třpytícím předmětem, velkým jako ořech. Hned si pomyslel, že půjde o nějaký vzácný diamant. Jakmile dojeli na zámek, poslal pro vyhlášeného profesora přírodních věd Machovce, aby mu blýskavý kámen určil.

– Vaše Veličenstvo, jde opravdu o vzácný nález, začal s výkladem profesor Moravec, ve slovnících ho najdete pod heslem korund, v Brazílii ho označují jako topas. Tento rudý kus nazýváme u nás rubín, bývá rudý a má, jako tento, soudkovitý tvar. Tam, kde jste ho našli, vykrytalizoval v žule. Kolem Závišínského potoka je kraj, který skrývá především žulu. Jinak krystalizuje v soustavě šesterečné v oddělení...

– To stačí, pane profesore, hlavně, že jde o vzácný kus. Chtěl bych ho dát zasadit do zlatého rámu a darovat jako svatební dar princí Jaromírovi, který žije na sousedním panství.

- Bude jistě potěšen, uklonil se profesor a odešel.
- A co já s tím mám co společného? podivil se Kašpárek.
- Nevím ještě, ale možná mi poradíš. Poslal jsem vzácný rubín zlatníkovi, ale posla s vzácným nákladem přepadli zdejší loupežníci, a tak jsem přišel o krásný

dar pro prince, který se již za týden má ženit. Moji zvědové sice vypátrali, kde se loupeživá banda ukrývá, ale všichni se bojí jejich lstivých a překvapivých útoků. Vzpomněl jsem na tebe, zda bys lupiče nedokázal nějak zkrotit nebo obelstít.

Kašpárek se nejdříve zalekl. Vždyť ta banda má nože i jiné zbraně, co však má on? Ale lákalo jej nové dobrodružství a bylo mu také líto královice Jaromíra. Povzdychl si sice, ale nakonec souhlasil.

Princ Jaromír jej radostně uvítal.

– Když je tu Kašpárek, bude nám všem lépe, představil hosta osazenstvu panství.

– Ale co, milý princi, provedeme s uloupeným rubínem, myslíte, že se nám ho podaří získat zpátky?

– Vezme-li za to Kašpárek, nemám strach.

– Ale já ano, princi, což když mě zamordují, jsou to přece loupežníci.

– Jistě něco vymyslíš. Řekni si, co potřebuješ, a já vše splním.

Kašpárek se zamyslel, poškrábal se za pravým uchem, potom za levým a přednesl svá přání. Požádal o tři dny klidu, zavře se do nějaké tiché místnosti a tam bude přemýšlet.

– Přání je splněno. Nejtišší místnost je moje veliká knihovna. Uděláš si tam pohodlí podle svého a za tři dny uvidíme.

Červenobílému kloučkovi s rolníckami se to líbilo. První den si přečetl vše o rubínu, aby se nepopletl a nepřinesl nakonec něco jiného. Druhý den prolistoval kroniky panství a vyhledal místa, kde se nejčastěji loupežníci skrývali a co zlého prováděli. Jedni kradli peníze, druzí drahé ošacení nebo jídlo. Inu každý loupežnický spolek byl zaměřen na něco jiného. Konečně narazil na partu lotrů, kteří kradli jen šperky a drahé kameny. Tak za nimi se musí podívat. Třetí den, když již chtěl odpočívat, narazil na prastarou potrhanou knihu *Jednoduchá kouzla pro začátečníky*. Kdysi ji sepsal čaroděj Hadracholi, kterého princ hostil. Slíbil mu, že vynalezne lék na všechny nemoci. Místo toho mladého pána okradl a zmizel. Asi hodně rychle, když tu zapomněl tak vzácnou knihu. Kašpárek sice nevěděl, na co se mu to pomažené čtení bude hodit, ale nedalo mu to a do kouzelných kousků se začel. Ono se všechno někdy na něco hodí.

Jak četl a četl, stále více se mu chtělo nějaké to kouzlo vyzkoušet. Což zkusit třeba čáry číslo 19?

Pikuli, Mikuli, slyš – ať je ze mne myš!

Kašpárek se trochu polekal, ono mu to opravdu vyšlo. Ale zda se to povede také nazpátek?

Pikuli, Mikuli, nazdárek – ať je ze mne Kašpárek!

Sláva, kouzlo se povedlo. Což zkusit ještě jedno? Vytrvale jej pokoušela zvědavost. Začal znovu listovat v čarodějnické knize, až došel k číslu 31.

Pikuli, Mikuli, slyš – ať vylétnu výš!

Kašpárek se vznášel po vysoké knihovně, mohl si prohlédnout i knihy uložené až u stropu.

Pikuli, Mikuli, nazdárek – dolů padá Kašpárek!

Křeslo jen zapraskalo, jak do něho Kašpárek dosedl. Musel si takovou legraci zapamatovat, což kdyby tyhle čáry někdy potřeboval? Ale ještě že s tím dováděním přestal. Dveře knihovny se otevřely a vešel princ.

– Tři dny jsi měl na studium a odpočinek, zítra se musíš vypravit za loupežníky. Doufám, že dodržíš slovo.

– Víte, Jasnosti, že ještě nevím, jak na ně, ale vím, kde je hledat. Zvědové pana krále měli pravdu. Nejspíše se ukrývají v jeskyních na Velkém vrchu. Jsou to velice nebezpečné sluje, mají mnoho chodeb a nikdy nevíte, odkud na vás nějaký lotr vyskočí.

– Dám ti ozbrojený doprovod, Kašpárku.

– Nikoliv, principi. Zbrojnoši chraští s tím svým brněním a jen by mne prozradili. Musím si poradit sám.

– Jak myslíš, ráno tě vyprovodím, přísvedčil princ a vzdálil se.

Bylo krásné ráno. Vycházející sluníčko osvětlovalo červenou baň nedalekého kostelíka a Kašpárek si statečně vyšlapoval přes Malý vrch k Velkému vrchu. Hlavní vchod do jeskyně našel snadno, ale když vcházel do tmy kamenné sluje, nebyl již tak statečný, ale pořád věřil své proslavené vychytralosti. Loupežníci neabsolvovali možná ani celou základní školu, ale on hrál i pro studenty a potom se přece naučil čarovat. Žádný strach, plížil se krůček za krokem, dával pozor, aby ho nepřepadl zákeřně nějaký lump z postraních chodeb.

Pojednou ho oslnilo světlo lucerny.

– Stůj, ozval se skřehotavý hlas, kdo jsi, cvrčku?

Před Kašpárkem stál mohutný chlapík, ozbrojený loupežník. Co teď?

– Pane, pane,... nevím kdo jste, ale já vám nechci ublížit. Šel jsem po ránu na houby a zabloudil jsem. Někde jsem tu ztratil košík křemenáčů.

– Nevíš, kdo jsem? Nejohrovnější loupežník, říkají mi Luňák. Protože jsem nejzdatnější, poručili mi tu střežit veliký rudě zářící poklad. Pojď blíž, ať si tě prohlédnu a pořádně prošetřím. Přitom již pomyšlel na to, jak kloučka chytí, zapíchne ho, aby místo úkrytu neprozradil.

To je pěkný hlupák, správně usoudil Kašpárek. Slíbil proto, že hned půjde blíž a že si spolu promluví. Jak se přibližoval, mumlal si:

Pikuli, Mikuli, slyš – ať je ze mne myš!

Luňák se ohlédl, protože pojednou neslyšel za sebou kroky. Vylekal se. Kam zmizel ten trpaslík? Začal vztekle běhat s lucernou po jeskyni. Myška zatím vlezla do jeho brašny a chňapla do zubů ukrytý rubín. Než se lupič ke svému batohu s pokladem vrátil, byla pryč. Začal láteřit, ale to již před jeskyní vykřikl Kašpárek radostí:

Pikuli, Mikuli, nazdárek – ať je ze mne Kašpárek!

Rubín uschoval do zadní kapsy a uháněl k domovu. Ale nebylo to tak jednoduché. Loupežníci měli rozestavěny kolem Velkého vrchu stráže a co čert nechtěl, na jednoho strážného narazil. Pospával pod velkým kaštanem.

- Kam se hrneš, barevná nádhero! křikl lupič a chytil Kašpárka za kalhoty.
- Pusť mne, brachu, byl jsem právě vašemu vůdci ohlásit, kudy se na vás chystají vojáci.
- Půjdu varovat své druhy, ale ty stejně smrti neujdeš. Uháněj a stoupni si ke stromu, raději tě zastřelím. Tím nic nezkazím.
- Kašpárek uposlechl, pomalu se šoural ke stromu a tiše si šeptal:
Píkuli, Mikuli, slyš – ať letí ten lotr výš!
- Loupežníkovi vypadla pistole a místo střelení se vznášel do koruny kaštanu.
- A teď si tam louskej kaštany, alespoň neumřeš hladu, než tě přijde sundat princova stráž! křikl Kašpárek a uháněl, jak jen nejlépe uměl.

dokončení příště

Egonovy pohledy a pohlednice 3

E g o n W i e n e r

Pánové

Už jste někdy...? Já ano. Musel jsem den předtím, už nevím co, ale muselo toho být víc, než mělo být, no prostě – usnul jsem. Bylo to za jízdy autem v rušném provozu. No, to se ví, samozřejmě, že ne jako řidič, ale jako pasažér. Hned vedle ní. A to sloužím coby navigace, poradce, Ottův velký naučný slovník, učitel v autoškole. No vidíte, a usnul jsem. Ne vlastní vinou. Něco muselo být tam, kde nemělo. Vysoký nebo nízký tlak, geomagnetická anomálie, dusno, větrno, bouře na slunci, co já vím.

Hned se mi něco zdálo. To mám pořád. Usnu doma, ve své posteli a hned se mi něco zdá. Zavřu oči a jsem tam, kde třeba vůbec nechci být, a také hned něco řeším a ne, že bych si dal pauzu. V tom pozemském životě je to běžný. Jde mi to samotnému na nervy, že ve spánku si nedám „voraz“ a řeším také. Řekněte, není to k zbláznění? Zavřu oči a nemůžu si pohovět. Slabost spát je omamující. Ještě mluvím, ale už cítím, jak mi tvrdnou koutky, celá ta partie kolem pusy. Motor si pobrukuje, řidič poslouchá a já už řeším něco na jiné planetě v jiné dimenzi.

Spím, a je to jako droga. Nechci být rušen. Nechci. Jako bych vypil láhev absintu. Ten náhlý stav je ponižující a zahanbuje, když se probudím. Ne když spím. Připadám si jako bych byl bigamista a měl dvě nezávislé rodiny. Druhá manželka čeká, auto má naložené věcmi, jedeme na dovolenou k moři. Už jenom já jim

scházel. Sednout a jedeme. Je to schizofrenní. Připadá mi to adekvátní fousatému fóru Radia Jerevan, když se posluchači se ptají rozhlasového spíkra: „Může se v den Velké říjnové socialistické revoluce souložit?“ A spíkr odpovídá: „Ale ano, ale radost ze soulože nesmí být větší než radost z revoluce...“

No vidíte, mám se radovat nebo začít pít? Jsem zatím ve formě, ale co bude, až jednou z pohodlním a nebudu stačit? Nebude jednou všemu tomu dramatický konec? Co když jednou v dramatické chvíli přiznám barvu? Co si pak počnu? Jak to přijme ta první rodina, co tomu řeknou tam na druhé straně? Mám strach, že pomalu stárnu a začíná se mi zdát, že to tam není až tak špatné. Co tomu ale řekne? Zvykne si ta první, které dnes dělám v autě navigaci, poradce, Ottův velký naučný slovník, učitele v autoškolě...? Všimne si toho vůbec? Ví vůbec, že jsem usnul a že to nebylo poprvé ani naposled?

Voda

Z té vody neuvidíš nic. Běží kanály skrytá pod dlažbou a chodníky, občas zaslechneš litinovým poklopem, jak hučí a skáče po čemsi, co jen tušíš. Chtěl jsem původně psát o řece, svobodné a žádoucí mladých těl polehávajících spokojeně na jejích zalesněných stráních. Rozhodl jsem se ale jinak. Řeka, stoka, kanál i v nás.

Ne vždy si můžeme odskočit na její břeh, svléknout šat a jejích chladivých vlnách relaxovat. Častěji se s vodou setkáváme, když splachujeme, myjeme nádobí, když za deště stéká okapy do kanálu na cestě. Ano, voda smývá i naši špínu z namydlených těl pod sprchou nebo ve vaně každý den. Čistíme si zuby, myjeme si ruce, vlasy, pereme špinavé prádlo... I to je voda našich řek. Teče do kanálu a pak do řeky. V tom lepším případě se tam moc dlouho neohřeje a čističkou ztrácí mnohé z toho, co jmenujeme špínou, a vrací se k nám toulavou řekou, jejíž splav hučí jako orchestr, než začne hrát. Kdy symfonik hladí a zkouší svůj nástroj, zda je připraven, pan dirigent mávne paží a je tu pramínek, který roste a běží. Má vlast. Té řece nikdo nic neodpustí a milovat ji musí. Je každým z nás.

Melodie hladí, vlnky si hrají, pláčou a poskakují. Nemáme nic víc než ji. Jinde jsou řeky větší, mohutnější a slavnější. Na jejich březích se formovaly válečné šiky, na jejich vlnách se houpaly kupecké lodi s náklady drahého zboží. Ty řeky také občas zamrzly. Pak mráz spoutal jejich břehy a přes řeky vedly různé cesty a cestičky. Když náhle led popraskal, a stávalo se to často, mnozí nestihli utéci včas na břeh. Zvony v kostelích po obou stranách toku zvonily a zvonily.

Řeka si tekla dál a čekala, až první jez ukáže lidem na pramici, co kdo umí. Voda v řece není tak často, jak to chceme my, vodou na plavání, hraní s dětmi na jejích březích. Často si víc bere, než nám dává. Nejvíce, když je její koryto po okraj plné vody z tajícího sněhu nebo přívalových dešťů. To z ní jde opravdový strach a z řeky, říčky máme veletok a plné kalhoty. Je, je to tak. Bojí se mladý, natož starý kozák, co leccos u vody zažil. Voda přestává být hodným tvorem, stává se divokým

koněm, co se splašil. Je neovladatelná. A děsí. Bere vše, má všechny karty a hraje vabank. Teprve když se zklidní, je s ní řeč. Je zase neskutečně milá. Teče si a zpívá. Jako by to ani nebyla ona, sycena vodou bůhví odkud, tekoucí odkudsi bůhví kam a proč.

Papír

Říká se, co všechno unese a jak je silný. Nevěříte všemu, co se povídá? Papír je jako člověk, špatný, dobrý, co se splachuje, balící, dřevitý, na pečení. Rozmanitý. Já mám rád ten vánoční. Ještě se nestalo, že bych se zklamal. Papír, to byla má první dětská hračka. Ani ne tak, co bylo uvnitř krabičky, ale do pusy jsem si prý strkal balící papír. Mé první knížce, lepoprelu o psu a kočičce, jsem žužlal konce stránek. Mé první kresby unesl papír. Ve škole jsem se učil psát a své první kaňky inkoustu jsem psal do písanek za dvacet haléřů po kusu.

Má první opravdová láska v první třídě poznala, že ji miluju, když jsem jí hodil zmačkanou kouli papíru o přestávce na hlavu. Papírem složeným na malý proužek jsme si domlouvali schůzku za školou ve stohu. Vysvědčení se psala ručně na papíře velkým písmem a já měl vždycky dvojku ze zpěvu. A knížka za vysvědčení, v níž byla vyzdvížena žákova píle, byla i za odevzdané žaludy. Všichni jsme tenkrát něco sbírali a sušili. Kontryhel, chleba, kaštaný.

Záhy jsem poznal i sílu papírových peněz. Jednu papírovou tříkorunu jsem odevzdal i na obnovu Koreje. Maminka tehdy usoudila, že to tak má být, já ji poslechl a ředitel školy soudruh Jiránek sumu zaznamenal samozřejmě na papír. Papír vskutku byl a dosud je nezbytný. Už jako malý čudla jsem se naučil základy hygieny, a k tomu je třeba papír. Nejraději dosud používám ten točený. To máte jako s pivem. Ve flaše to není ono a ze sklenice, to má teprve správný říz.

Papír, papír. To je i dopis. Obálka s černou ořízkou. Dopis od táty z vězení. Váš první z dětského tábora, že se vám stýská a že vás kousou komáři. Do papíru vám máma zabalila svačinu. Papírem báječně vysušíte, když ho zmuchláte a dáte do boty, budete v nich mít tropy. Z papíru se dělá, respektive z novin, báječná čepice proti slunci. Doklady o způsobilosti řídit automobil bývaly papírové, papír mi došel i jako pozvánka na dva roky sloužit vlasti, jako voják dvouleté základní služby. Obvyčným papírem mě vyhodili pro nezpůsobilost ze školy. Anonymem mě někdo osočil. Papír, to je i návod jak oživit televizi. Leták na cestu Orientem. Z papíru jsou i fotky do občanky, pohlednice, co se mi staly osudem.

Papír, to jsou i mé drahé knihy, prastaré, co je sbírám, i nové, co nemám čas už číst. Na papír píši svobodně, co si o věcech a lidech myslím. Papír je chlebem řady lidí. Noviny nejsou jen k zabalení mrkve, cibule a celeru. Jsou často zdrojem nepokoje a většinou nejsou pozitivní. S papírem to je často jako s chlěvskou mrvou. Smrdí, ale zaorána traktorem pohnoují rozorané pole, na kterém se urodí i dobrá pšenice i tam, kde jinak pšenice nekvete...

Jiří Feryna

FEMME FATALE KRČÍ SE U KLÁVES PIÁNA

Co chvíli do sklínky přilévám metanol...
Femme fatale krčí se u kláves piána...
Laskám se na duši chrapotem pijana,
zatímco zevnitř ji pomalu leptá bol:

„Já, já jsem nadčlověk! Co je mně po lidech!“
– dvě deci zmizely v ochablých útrokách...
„Femme fatale, začni hrát! Ať zní to jako Bach!“
– pokojem zšeřelým poslední bloudí vzdech...

„Necito, Ty nevíš, že máš hrát mollovou?!“
Plivu jí do tváře a tím se ukájím...
(Slušnost už dávno jsem utopil v Tokaji...)
„Ať ráno krkavci oči Ti vyklovou!“

vykřikla femme fatale sliny mé stíraje.
A vichr zvedl se... A v zádech mrazilo...
Hrdlo mi prokousla (přes čelist nahnílou)
– „Blázne, kdo myslíš, že nakonec vyhraje?!“

MARNÉ A ZBYTEČNÉ, TRAPNÉ

Karamel pozvolna noří se v destilát...
Skřípou mi čelisti... Snažím se předstírat
smích, radost, nadšení – hnusný řev cizích tlam!
Raději do sklenky kurare přimíchám...

Dvanáckrát odbily hodiny na věži...
Vrhám se z balkonu – vždyť: „Na čem záleží?!“
– marné a zbytečné, trapné jak oka dam
– odnikud neletím a nikam nepadám...

**FEMME FATALE KRČÍ SE
U KLÁVES PIÁNA: PROLOG**

„Femme fatale, jsem tu zpět.“ – dveře se rozlétly...
– má v klíně kocoura. Kdo mhouří oči?
Nejspíš to budu já. Taky se stočím
u černých střeviců. Kotník má oteklý,

po těle modřiny a v křesle si funí.
Nahlas a odporně. Gramofon kňučí
Nokturno Chopina – hýbe mi žlučí...
Odtud jsem utekl. Kde jsem teď? U ní...

...

Ležela pod schody a na mne smála se...
– ve svitu měsíce tak lesklé zuby!
Její smích zlý zní jak odkudsi z hlubin...
Tu náhle zhasl svět... Klopýtám po hlase

pryč do tmy ulice, do sukně soumraku!
Co nejdál od hry hran jejího chřtánu!

...

Jsem zhnusen dopředu... Až ráno vstanu,
zas bude ležet tu s nohama do praku.

Čekat zde? Není nač. Dokouřím ve spěchu,
o ruku típnu to a prchnu odtud.
Femme fatale vždy jde jen výlučně o úd
– kočka zlá, prašivá v zatuchlém pelechu.

Slizké rty přijaly poslední polibek
– ta pachut' cizího! Kape mi od úst...
„Pohrdej, duše, mnou, či, chceš-li, odpusť...“
Spí ona, on i já. A nic se nehýbe.

JIRÍ FERYNA (1993, Brandýs n/L)

Klid kromě básní nacházím v klíně přírody, jíž
se snažím jakožto člen oddílu Mladí ochránci
Jizerských hor alespoň trochu pomoci, v hud-
bě paradoxně divoké a zběsilé, tj. metalové, po-

máhá mi také má milovaná šestistrunná kráska
Stagg SW203. Z oblíbených autorů nemohu
opomenout Krchovského, francouzské „pro-
kletce“, Gellnera, Hlaváčka, Ortenu, Hraběte
či Kryla. Studuje v Tanvaldu.

Andrea Fischerová: Posel

Kniha Andrey Fischerové *Posel* (vydala Aula ve spolupráci s nakladatelstvím Zdeněk Cibulka v Praze roku 2011) je tím pravým čtivem pro milovníky **knih**. Pojednává o knihách ze všech úhlů: o prodávání knih, vlastnění knih, půjčování knih, studiu knih i psaní knih. Ke knihám je přirovnáván i člověk („ramena rovná jako nejpevnější hřbet knihy“).

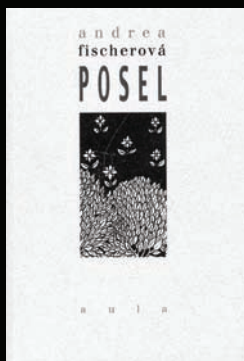
Kniha je také pro milovníky **slova**, psaného i řečeného, a to nejen v podobě rozhovoru (vždyť vztah hlavní hrdinky a pana Modrého začíná díky interview). Ale hlavně psaného, dopisů, tedy epistolárního umění, dopisů, které jsou vlastně psaným rozhovorem, tak důležitým pro hrdiny i příběh sám, neboť „bez druhého hlasu se struktura rozpadá“.

Také o **strachu z křehkosti struktury** je kniha – což lze vztáhnout jak na vztahy, tak na text i materiální podobu dopisů – opět cituji: „stačí jeden falešný tón a struktura se zhroutí do nesmyslné melodie“ či „stačí jeden stupeň navíc a struktura se rozplyne zpět do vody, jako by tam nikdy nebyla“. Těž o touze strukturu zachovat, přeneseně snad pomocí ledu zmrazit, proto si hrdinové dávají slib na ledu, píše se o dárku – sponě s kamenem jakoby z ledu, která by mohla být tou, již Karolína Světlá prodala, aby mohla finančně podpořit Jana Neruda, ale i o srdci pana Mod-

rého, jež prorazilo led, do něhož se zahrabalo, v okamžiku, kdy se rozhodl udělat něco neskutečného.

Je to kniha o **umanutosti snem, zázracích a víře**, o snaze překlenout hranici mezi snem a skutečností, dovezené ad absurdum – pan Modrý posílá dopis ve snu a jeho zhmotnění je výsledkem intenzivní touhy a velké fantazie, zázraku, konkrétně víry v zázrak korespondence, vždyť některé skutečnosti je možno realizovat tak, aby jako zázrak vypadaly (jako protiváha mottu Jiřího Karáska ze Lvovic: „Jsou slova, jichž nelze vysloviti, jako přicházejí v spánku pohyby, jichž nelze vykonati.“). Ale je tu také víra v nedotknutelnost listovního tajemství. Víra jak ji chápeme, víra v Boha, je tu jiná, je o hledání v dopisech, a to ve dvou.

Kniha je plná **vlivů anglické literatury** a její zvláštní atmosféry opuštěných krajů a zejména jezerních básníků, též pan Modrý píše v básni pro hrdinku: „v jezerní samotě píší“, ale i anglických romantiků a koneckonců i našeho romantika Máchy a začarovaného časoprostoru jezera spatřovaný v jeho Máji („...byla to hra světla a stínu, která se před ní odehrávala, byl to předěl jako na hladině jezera, dělící svět na ten můj a ten Tvůj...“). Kniha v nás evokuje obrazy prerafaelistů (*Lady of Shalott*) i díla anglických autorek Austenové,

Brönteové, Woolfové, s nimiž se hrdinka – autorka – ztotožňuje...

Je to kniha nejen romantická, ale i **pohádková** (závěrečné scény se odehrávají v kraji Karoliny Světlé, kde slunce zapadá později a pomaleji než jinde, scénu často prozařuje světlo jako z pohádky, Světlá je také vesnicí jako ze snu), hrdinka dostává jako v pohádce dary na cestu, Tolkienovsky pohádkový je i posel, kterému se všichni snaží sebrat „nesené“ (dopis), vlastně posel dokazující existenci jiného světa.

A nakonec motiv, který se knihou táhne jako červená nit – **Karolina Světlá** a její vztah s Janem Nerudou. Sama hrdinka se jmenuje Karolína, korespondenci Světlé má pan Modrý ve své knihovně mimo abecední pořádek za Němcovou kvůli sousedství s Nerudou. Tím, kdo nezpracovanou korespondenci mezi Světlou a Nerudou utřídí, je posel Adam, ten, který zároveň má za úkol předáním posledního dopisu pana Modrého Karolíně

dovést do konce jejich korespondenci... Svou roli tu hraje socha Karoliny Světlé v Praze, snové setkání milenců ve Světlé (ostatně pan Modrý se ubytovává v penzionu nazvaném stejně jako pražský dům Nerudova dětství U Dvou sluncí), až nerudovská báseň pana Modrého pro Karolínu, to, že se Karolína cítí podobně jako hrdinky z děl Světlé... A hlavně závěrečná scéna předání dopisu ve Světlé, mimochodem datovaného 19. 8. 2011 tamtéž (kniha vyšla před tímto datem, takže ten, kdo četl knihu hned po vydání, se snově až pohádkově dostal do budoucnosti).

Každý vnímavý čtenář v knize jistě objeví další motivy, o nichž se v tomto prostém osobním názoru na knihu nezmiňuji. Dovysvětlení celého nesmírně myšlenkově bohatého příběhu tak zůstává pouze na tom, kdo příběh bude číst.

Marek Sekyra

Tři tváře Marka Sekyry

Ta první patří literárnímu historikovi. Už hezky dlouho tiskne Marek Sekyra ve Světlíku studii o někdejší německé literatuře Liberecka. Čtenáře nutně napadne, co muselo dát práci hledání podkladů. Sekyra je přeložil, utřídil a okomentoval, poezii ve spolupráci s O. Simmem i přebásnil. Vznikl tak čtivý a objektivní seriál, který je časopisu ke cti.

Druhá tvář Marka Sekyry je literárně vědecká. V roce 2010 mu vydal Kruh

autorů Liberecka studii Máchovské mýty a omyly. A opět jí muselo předcházet pátrání v minulosti a navíc odkrývání nánosů, které na Máchovu osobnost i dílo navršil čas a básníkovi glosátoři. Sekyroví se podařilo shromáždit sporné momenty, a konfrontovat je s novými poznatky. Knížka je seriozním přínosem k české máchologii.

A konečně tvář třetí, tvář básníka. V roce 2007 vyšla Sekyroví básnická sbírka Modré hodiny (věře ji přijal

V. Píša), která obsahovala výběr z rukopisných sbírek z let 1998–2004. Právě na tomto šestiletí vzniku je možno sledovat ladění básníkovy výrazu k dnešní podobě. V čerstvé sbírce Úvozy (2011) už zní Sekyrův básnický orchestr plným zvukem.

Na první pohled je to jakýsi poetický cestopis po místech, ke kterým má autor vztah, v osmačtyřiceti číslech sbírky ožívá například České středohoří, Vrabinec, Stvolínky. Nejsou to však malůvky, ale transpozice krajiny do podoby, která probouzí vizuální dojem. Originálnost pohledu je dána i tím, že autor je v každé básni přítomen, vztahuje viděné na sebe a přetváří sám sebou.

Například: Větruše, řekni větru, že už jsem doma. Nebo: Proč stále hledám na dně řeky rodnou hroudu, či: též jsem se chtěl vryt do skal – vryly se do mne.

Sekyra si nelibuje v těžko luštitelném experimentu, jeho verš má řád a sdělnost, je doslova příjemný, občas použije pěkný výraz (souponění) a nevyhýbá se metafoře, je to prostě poezie.

Těchto pár řádek si nečiní nárok na to, aby byly pokládány za recenzi. Je to spíš upozornění na básníka, který v dnešní nepoetické době poskytne čtenářský zážitek. Není vyloučeno, že Marek Sekyra bude tuto tvář pocítovat jako první.

Ladislav Muška

Páter Franz Sitte – milovník Českého středohoří

Do společnosti německých literátů z Liberecka, kteří jsou postupně velmi záslužně připomínáni na stránkách tohoto časopisu, přidávám P. Franze Sitteho, jehož nevelké vlastivědné dílo téměř nikdo nezná. Právě jsme je pod záštitou Česko-německého fondu budoucnosti poprvé shrnuli do objemného svazku nazvaného „Na slunné straně Milešovky/An der Sonnenseite des Milleschauer“, kterou v září 2011 vydalo duchcovské nakladatelství KAPUCÍN.

Franz Sitte se narodil dne 17. února 1896 v Hrádku nad Nisou, ale převážnou část svého života prožíval v Českém středohoří. Kouzelný kraj plný sopečných kuželů poznal již během studií na jezuitském gymnáziu v Boho-

sudově, a ještě o něco blíže během teologických studií v Litoměřicích. Na faru v Bořislavi nastoupil jako kaplan již v roce 1922 a přes všechny politické zvraty zůstal své farnosti věrný následujících 38 let, prakticky až do konce svého života.

Za první republiky se snažil, aby ji co nejvíce pozdvihl – mj. zvelebil své tři kostely a vybudoval tři nové kapličky. Roku 1936 vydal vlastním nákladem „Dějiny farní obce Bořislav“ a výtěžek věnoval na pořízení nových zvonů v bořislavském kostele náhradou za ty, které byly rekvírovány za 1. světové války. V roce 1938 s trpkostí sledoval odchod českých farníků a přes zákaz okupační moci prováděl pro ty zbylé obřady v češtině. Brzy se musel

rozloučit s dalšími zvony, ale příkaz odstranit z kostela v Hradišti oltář sv. Václava s horou Říp na pozadí obrazu neuposlechl. Podporoval i spojenecké válečné zajatce, kteří zde byli za války pracovně nasazeni.

Po pádu nacismu spoluprožíval osudy německých spoluobčanů, kteří doplatili na nacistické excesy a byli zařazeni do odsunu. Zůstal s těmi, co zde zbyli a byl dobrým pastýřem i pro nově přichozí Čechy. Snažil se, aby České středohoří zůstalo věrné svému označení „zahrada Čech,“ a jako nadšený pěstitel ovocných stromů vycházel ze všech sil vstříc zdejším zemědělcům, kterým narouboval a ošetřil tisíce stromků.

Do politiky se zásadně nepletl, ale udavačsko-estébáckému soukolí se stejně nevyhnul. Je paradoxní, že příčinou nesnázi faráře Sittého byl jeho zájem o vlastivědu. V roce 1957 napsal článek k 600. výročí obce Žim, který mu otiskli v teplickém týdeníku „Směr“ a následně jej přetiskli ještě v časopise našich německých krajanů „Teplitzer Anzeiger“. Díky tomu se o něho začala

zajímat Státní bezpečnost. Když dosáhl penzijního věku, dovolili mu sice navštívit sestru ve Spolkové republice Německo, ale připravili na něho podraz, jaký neměl obdoby.

Jeho osudová cesta začala dne 5. 1. 1960 na teplickém nádraží. Na hranicích u Chebu byl P. Franz Sitte zadržen kvůli tomu, že vezl naprosto nezavadný rukopis své vlastivědné knížky „Na slunné straně Milešovky“. Okamžitě byl eskortován do krajské věznice v Litoměřicích, kde prožil zbývající hodiny svého života. Zcela absurdně měl být obviněn z rozvracení republiky, z revanšismu i ze špiónáže, ale dne 8. 1. 1960 jej našli na lůžku se sepatýma rukama, které mu dodnes neznámý sadistický vrah podřezal břitvou. Versi o údajné sebevraždě nevěřil nikdo, ale pravda mohla vyjít najevo až po listopadu 1989, kdy násilnou smrt Pátera Sittého jednoznačně potvrdil vyšetřovatel zločinů komunismu ing. Adolf Rázek. Ve spisech našel i velmi lajdácký estébácký překlad jeho vlastivědné knížky „Na slunné straně Milešovky“, který pořídila v rámci svých služebních povinností jakási por. Novotná.

Kvalitní překlad všech textů v česko-německé publikaci pořídil RNDr. Norbert Krutský, který se podílel i na redakci publikace. Zahrnuli jsme do ní i první Sittého spis „Geschichte der Pfarrgemeinde Boreslau / Dějiny farní obce Bořislav“ a články k výročí středohorské obce Žim. Důležitý oddíl je věnován tragické smrti P. Sittého a vedle vyšetřovatele ing. Adolfa Rázka podal svědectví i litoměřický lékař MUDr. Milan Zbořil, který viděl na

vlastní oči podřezaná zápěstí způsobem, který mohl vykonat pouze vrah. Vlastivědný ráz publikace zdůrazňuje bohatá fotografická příloha všech pamětihodností v okruhu bořislavské farnosti, rozložené právě v širokých údolích „Na slunné straně Milešovky“. Presentace knihy se konala na jejím úpatí během Svatováclavské slavnosti u moderní kapličky v Bílce od arch. Ivana Noska a akad. sochaře Jana Koblasy.

Pátera Franze Sitteho tedy dnes již nevnímáme jen jako představite-

le významné farnosti a poslední oběť komunistických nezákonností, ale i jako vlastivědného pracovníka, kterého vydáním této knihy vracíme a natrvalo zařazujeme mezi spisovatele severočeské vlastivědné literatury.

*Knihy je k dostání za 220 Kč; kontakt-
ní adresa na nakladatelství KAPUCÍN zní:
Nám. Legií 11, 419 01 DUCHCOV, tel.:
417 835 549.*

Pavel Koukal

Filmový fanda, muzikál o Jablonci

Když mi ředitel jablonecké Základní umělecké školy Vít Rakušan řekl, že chtějí v Jablonci udělat muzikál o mladých lidech, ve kterém by byl zobrazen Jablonec, byl jsem velmi zvědavý, co z toho může vzejít. Autory námětu jsou Jakub Žáček a Miroslav Holubec: pětiletého Františka zapomněli rodiče v kině, po třinácti letech, kdy zhlédl všechny možné filmy, ho načapá a vyhodí z jabloneckého kina Radnice uvaděčka a on přichází mezi své vrstevníky a začíná hledat svoje rodiče,

z filmového umělého světa přechází do světa skutečného. Podobný nápad měl už kdysi Marivaux, ale jak se dnes mísí virtuální a skutečné, nikdo z mladých se Fandově objevení nijak nediví, ani tomu, že je nějaký mimoid a že mluví spisovně, ale berou ho. Devizou ZUŠ je, že na scéně je osmadvacet mladých lidí, kteří velmi slušně zpívají i tančí a hrají sami sebe, a devíticenný živý orchestr, kde žáky ZUŠ doplňují učitelé, dva dechaři a pianista.

Jedno z míst, kde se děj odehrává, je konečná tramvaje z Liberce do Jablonce, a když přijíždějí ti druzí, je tu vtipně vyjádřena meziměstská rivalita, kdy se každá parta vytahuje tím svým a zesměšňuje druhou lokalitu, například že máme v Liberci spalovnu uprostřed města, atd. Liberečtí zase zpívají, že Jablonec je zapadákov. K střetu nedorazí, přijíždějí brka, Policie České republiky. Ostatní prchají, Františka bez dokladů seberou, sebrat

se nechá i Františka, Liberečanka, která ale má v Jablonci babičku. Kouzelně jsou vykresleni policajti, zvláště starší Miroslav Holubec, jediná dospělá role, když líčí zadrženým, co on za mládí prováděl. V muzikálu jsou filmové zadní projekce, papundeklové policejní auto projíždí středem města, další filmové projekce jsou při písni „Tohle město je ráj, kde se lidi potkávají, a navždy jsou si věrní,“ atd., kde na plátně jsou místa, kam se v Jablonci chodí randit. Hudbu a texty všech písní, například z policejní služebny „den za dnem, jsem za katrem“, zapamatovatelné „Fanda je filmový fanda“ a milostný duet Františka a Františky „...je to ráj“ (Jablonec), složil a otextoval Michal Kadlec, Liberečák. Jednotlivé písničky bohužel na programu ani na DVD uvedeny nejsou. Františka na policejní služebně zjistí, že má občanku, a policie ji i jejího „bratra“ Františka pustí. Žádní hledající rodiče, kteří se mezitím spárovali, Františka nenajdou, ani na matrice. Usmyslí si, že nazkoušejí muzikál, na který Františkovi rodiče určitě přijdou.

Tahle berlička umožňuje na závěr odzpívat a předvést různé filmové melodie v paradoxních souvislostech: Maří

Magdalenu, Ameriku i něco z Vinetoua. Choreografkou představení je Jana Čurdová, scénu a kostýmy navrhla Lenka Hanzlová, velice podstatným poradcem byl Eduard Klezla.

Producentovi Vítu Rakušanovi jeho tah vyšel. Jablonecký muzikál o Jablonci daleko přesahuje běžnou činnost ZUŠ. Na osmém provedení, druhém v Liberci, které se konalo 16. října 2011 v Divadle F. X. Šaldy, mě zaujali oba hlavní představitelé, František Filipa Huška a Františka Pavlína Žďánské, která má krásný znělý hlas, dobré frázování a v sobě jakousi přirozenou vřelost. Úplným zjevením pro mne byl František – dítě, Aleš Tvrdlík. V diva-

dle F. X. Šaldy se křtilo muzikálové DVD, na kterém je stejné obsazení. To by mělo pomoci k dalším představením i mimo region. Zbývá jen držet ZUŠ palce, aby se jí hlavní představitelé nerozutekli a muzikálový Filmový Fanda, který je apoteózou Jablonce a částečně i Liberce, se udržel na divadelních prknech co nejdéle.

Otto Hejnic

Krajská vědecká knihovna
v Liberci a Liberecká občanská
společnost Vás zvou na

1. společenský

Večer

aneb ples v knihovně

od 20.00 h
do 02.00 h

14. 1.
2012

vstupné
150 Kč

během večera vystoupí:

skupina historického tance Villanella
skupina scénického tance Parau – Parau
skupina skotských tanců Jizerský bodlák

k poslechu a tanci zahrají:

jazzová kapela Aurora JaSBand
hudební skupina K-Band
Jan Prchal nabídne diskotékový
mix hudebních bonbónků

organizátor
Knihovna Liberec
Liberecká obec

V průběhu večera se uskuteční slosování vstupenek o ceny

Vstupenky je možné zakoupit v knihovně na Informační službě (482 412 133, library@kvkli.cz)

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

e-mail: library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Kruh autorů Liberecka (KAL)

e-mail: jakub.sebelka@volny.cz

http://mujweb.cz/www/kallb

ISSN 1214 - 2751

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června
V zámku bylo práce a běhu o překot. *Blázniviny se rozsévají*
Pamatuji to jako dnes, ač od té doby uplynula třetina století.
Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li mítí!
Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is there.
Die Welt ist alles, was da ist.
A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha.